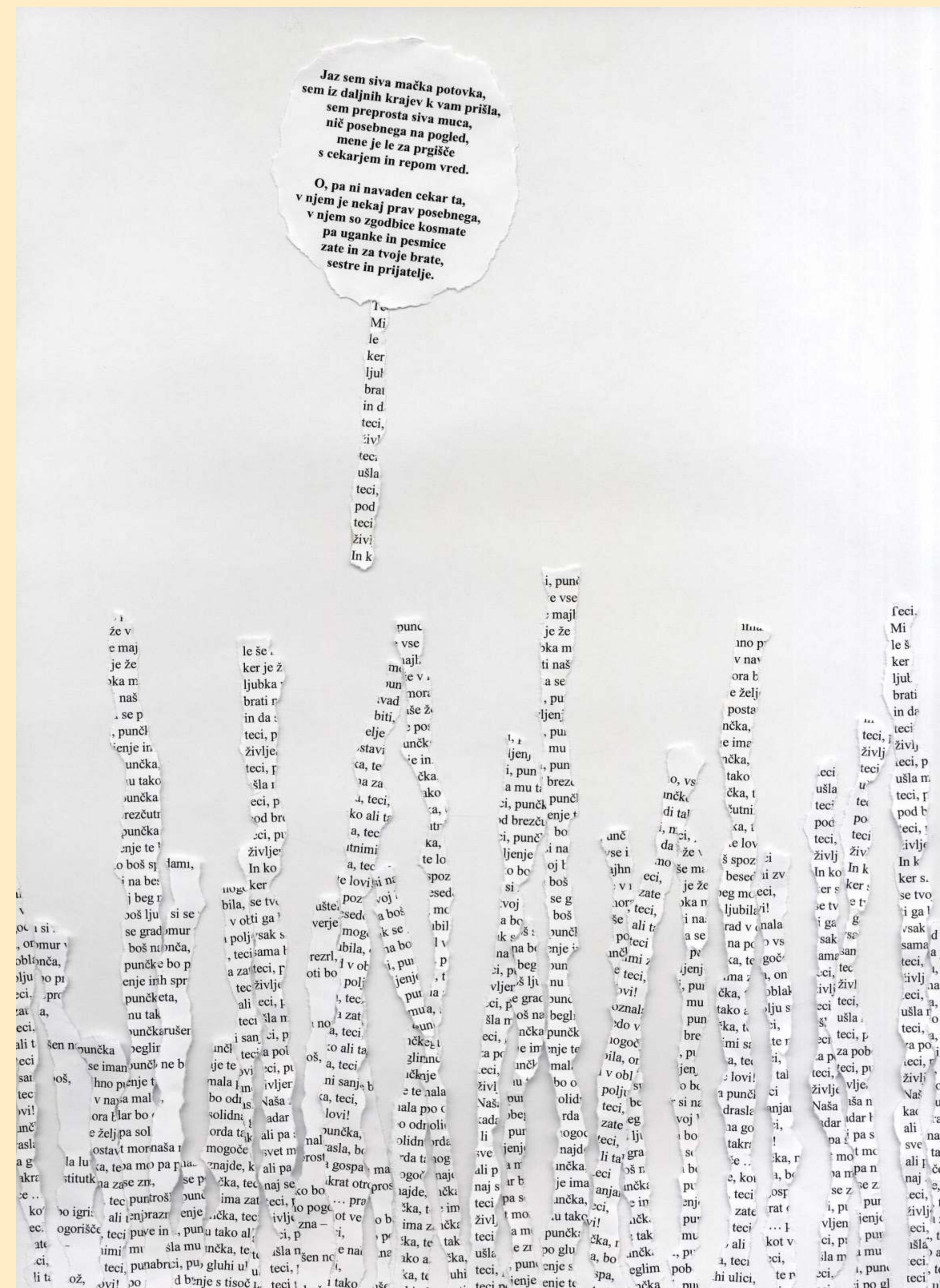

SVETLANA MAKAROVIĆ

V meni je ogromno močnih ljubezni.

Svetlana Makarović

KNJIŽNICA
KNJIŽNICA VELENJE

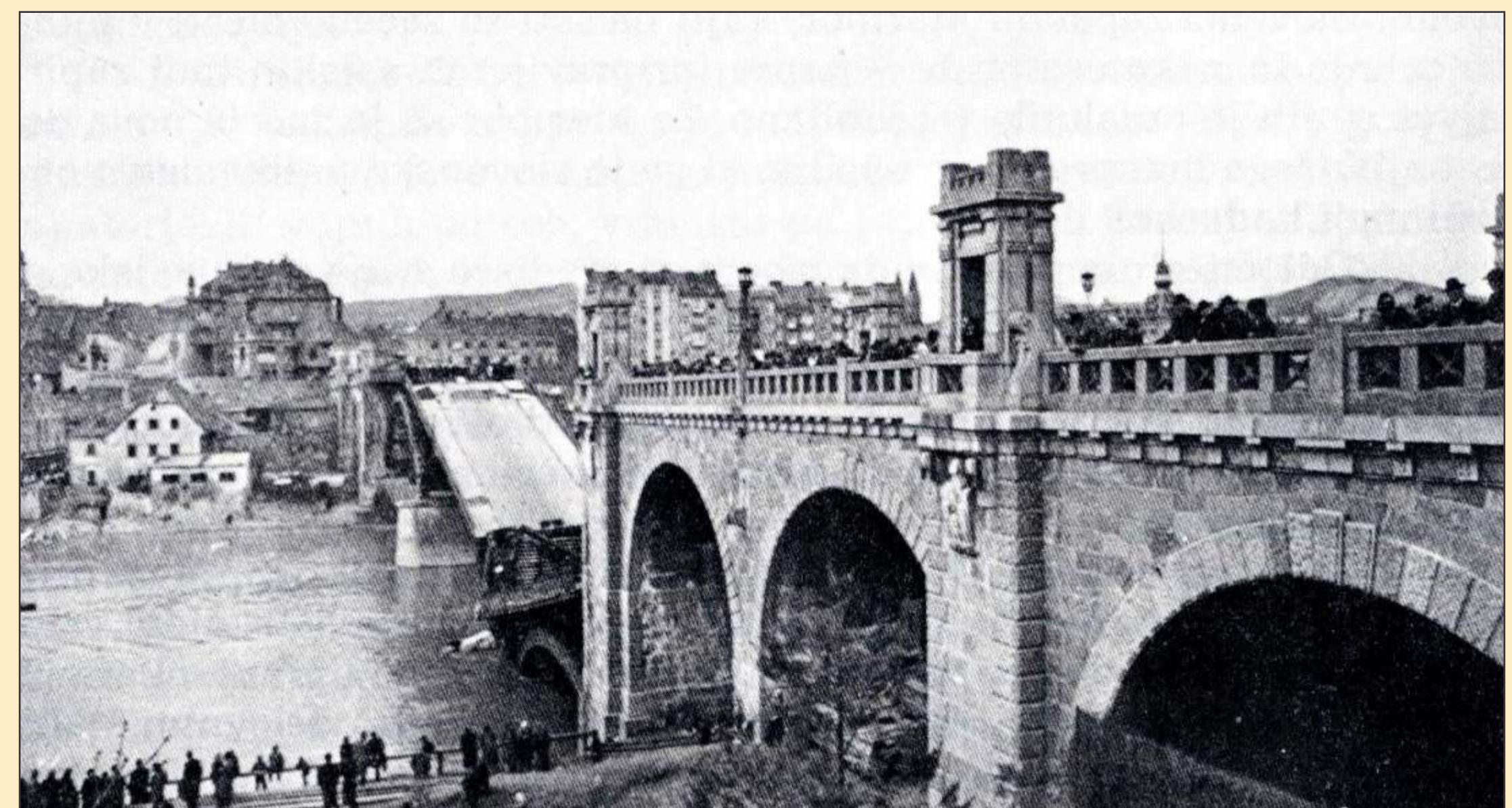
Avtorica: Stanka Ledinek
Oblikovalec: Peter Groznik - Peč

OTROŠKA LETA

Svetlana Makarovič, vsestranska umetnica, književnica, igralka, pevka in ilustratorka se je rodila v Mariboru očetu Abdonu in mami Otiliji prvega januarja leta 1939. Mama je bila iz ugledne mariborske katoliške družine. Zaljubila se je v fanta iz Nabrežine pri Trstu, ki je bil ateist. Ob njuni poroki so starši Otilijo razdelenili. V zakonu so se jima rodili trije otroci; poleg Svetlane še sinova Gorazd ter Jan. Ob bombardiranju Maribora je družina pobegnila v Ljubljano. Tam so se vselili v stanovanje očetovih staršev. Otepali so se s hudo revščino. Svetel spomin iz njene samotne mladosti je nona, očetova mati, ki ji je pripovedovala pravljice, pela pesmi ter ji pripovedovala o velikih skladateljih. Svetlana je imela že v prvem razredu zaradi podhranjenosti težave pri telovadbi. Skupinskih iger z žogo se je rešila tako, da jih je prešpricala. Ker je imela veliko neopravičenih ur, je imela vedenje ocenjeno z oceno dobro. Tudi sicer ni bila med najboljšimi učenci. Večino predmetov je imela ocenjeno z zadostno, razen ruščine. Pri tem predmetu je bila najboljša na šoli. Bila je tudi izvrstna učenka klavirja na glasbeni šoli. Doma ga je prav obsedeno vadila, še zlasti, kadar je že lela preglastiti prepiranje staršev. Po očetovi strani je bila deležna liberalne vzgoje, po materini skrajno klerikalne. Obiskovala je verouk, redno hodila k maši, pela je tudi v frančiškanskem zboru.

Predvojni Maribor

Bombardiranje Maribora

Ljubljana med drugo svetovno vojno

»Že kot otrok sem se zavedala, da sem grda, kar so mi dostikrat dali tudi vedeti. Obstaja anekdota iz mojega otroštva, ko sem bila stara sedem, osem let. Imela sem sestrično, ki je bila od mene dve leti mlajša. Hodila je k baletu, bila je elegantna in srčkana, in ko je prišla na obisk, je imela kitke z velikimi pentljami. Ko je sestrična odšla, je moja mama rekla: »Kako je Vesna luštkana s temi pentljami.« Takoj sem stopila k mami in jo vprašala: »Mama, a sem jaz tudi luštkana?« Dobesedno mi je odgovorila: »Zahvali se Bogu, da nisi pohabljena.« Stem mi je zadala kar hudo rano, in s to rano sem pravzaprav živila še dolgo.«

Še posebej zoprnila je bila spoved, saj župnik ni spoštoval zaveze molčečnosti, ampak je o vseh Svetlaninih grehih sproti obveščal njeno mamo. Tako je na dan prišel tudi podatek, da je iz kredence ukradla 20 dinarjev, z njimi kupila dve vreči bonbonov in na posladek povabila vse otroke iz sosedstva.

Povojno obnavljanje ruševin

»Moja generacija čuti nekaj nostalgie po prvih letih osvoboditve, ko smo vsi delali. Stalno je bila prisotna ideja tovarištva, da bomo skupaj počistili ruševine, odnesli smeti, začeli graditi na novo. Tudi mali smo delali. Bila sem stara šest let, pa sem garala z navdušenjem, čeprav nisem mogla sama peljati samokolnice in mi je pomagal star partizan. Vzraku sta bila solidarnost in tovarištvo, ki sta potem še dolgo trajala.«

Pokora za krajo

20 ukradenih dinarjev

MLADOSTNA ISKANJA

Po mali maturi se je vpisala na šolo za umetno obrt, veselilo jo je slikanje in modeliranje. Po prvem semestru so jo izključili, ker ni imela pojma o matematiki. Prepisala se je na Šubičeve gimnazijo, kjer so bili sami bogataški otroci. Zaradi tega se je počutila odrinjeno, zato je preselila na srednjo vzgojiteljsko šolo. Pri sedemnajstih je objavila svojo prvo pesem V črnem tlaku v Mladih potih. Po maturi se je kot vzgojiteljica zaposlila v domu za prizadete otroke v Kamni Gorici pri Kropi. Tam je spoznala, da ji gredo otroci na živce. Pobegnila je iz službe in sklenila, da nikoli ne bo imela otrok. Starša sta se ločila, prisojena je bila mami. Svetlana je zaradi pomanjkanja denarja honorarno igrala klavir v kavarni Evropa, poleti pa je nastopala po obmorskih hotelih. Pri dvajsetih se je Svetlana zaljubila, se zaročila, s partnerjem sta določila dan poroke. Bolj, ko se je bližal ta dogodek, manj je bila prepričana, da je odločitev prava. Tik pred zdajci je z avtoštopom zbežala na morje. Vrnitev je bila težka, saj je sledilo soočenje z zaročencem in njegovimi starši. Ob njihovih očitkih je sklenila, da se ne bo nikoli poročila.

Kamna Gorica

»Veste, ljubezen se mora začeti z zaljubljenostjo. In to je smetana. Ko je smetana pobrana, potem je treba računati s tem, da se ta odnos transformira v eno zavezništvo, v eno zelo toplo prijateljstvo, ne vem, najbrž je tako ...«

Kavarna Evropa

Svetlana Makarovič

v črnem tlaku

Svetlana Makarovič

V črnem tlaku zlati listi,
v listih žile kakor kri ...
Kakor črni prsti veje
in nad njimi svod srebrni se blešči.

V mokrem pesku so stopinje
in med njimi tvoj korak —.
Črne roke zlate liste
sipljejo na mokri tlak.
Preko mesta se je splazil
žalosten in hladen, mrak ...

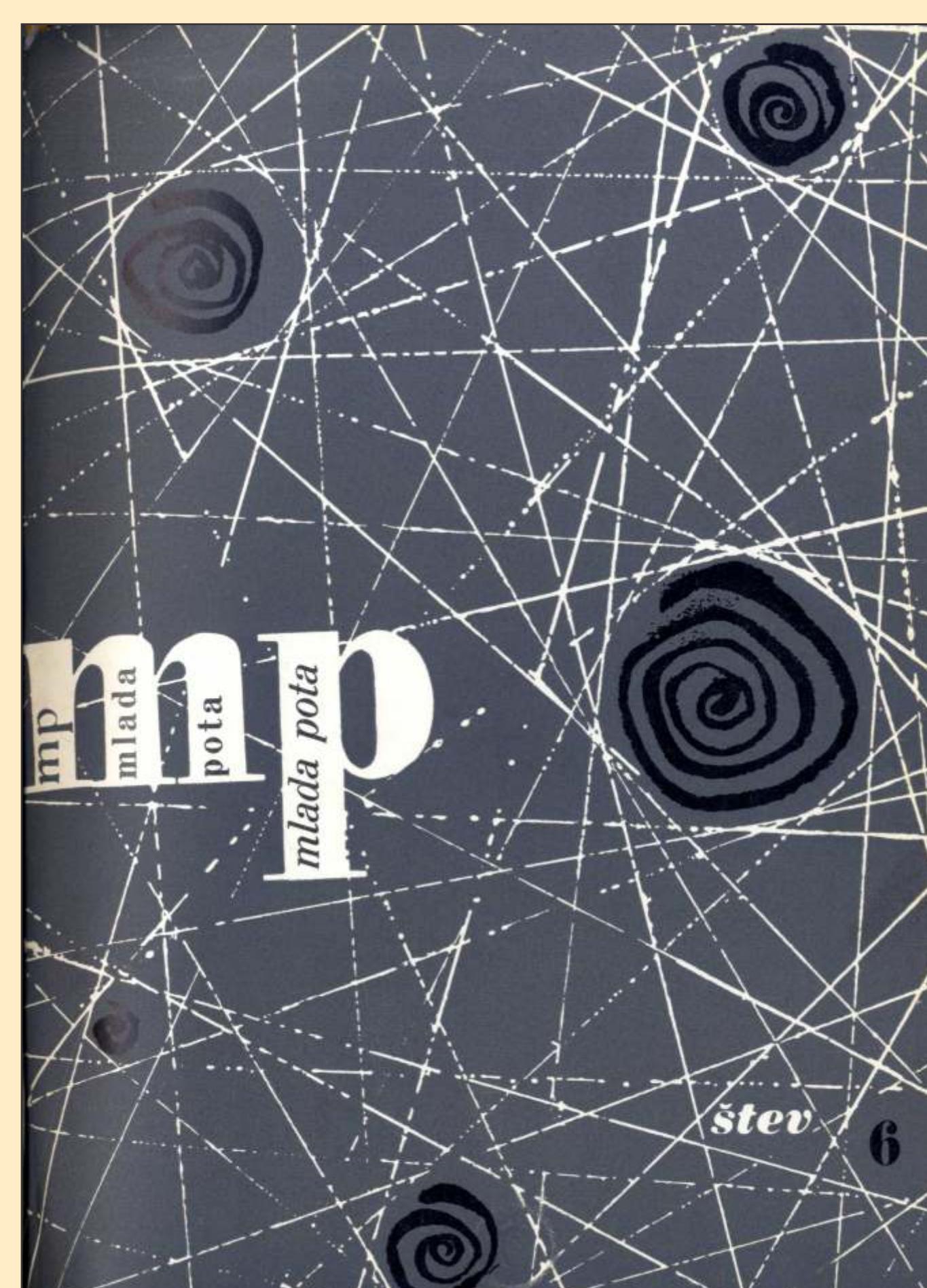
Prva objavljena pesem

»Z očetom sem ustvarila močnejšo vez kot z mamo, a ponavadi je za daljša obdobja odhajal od doma, ker z ženo ni mogel shajati. Nenehno ga je kritizirala. Eno kislo tragično vzdušje ... On je bil človek s humorjem, živahen, pisal je vse mogoče tekste, pesmi, zelo rad je pel, delal hrup, rad se je smejal. Potem pa je bilo njegovega smeha vedno manj in manj. Mojega pa tudi. Nato smo se razšli vsak na svoj konec. Ločila sta se. Kar je še sreča. Ker če bi ostali skupaj, bi se zgodba gotovo končala z umorom.«

Pobegla nevesta

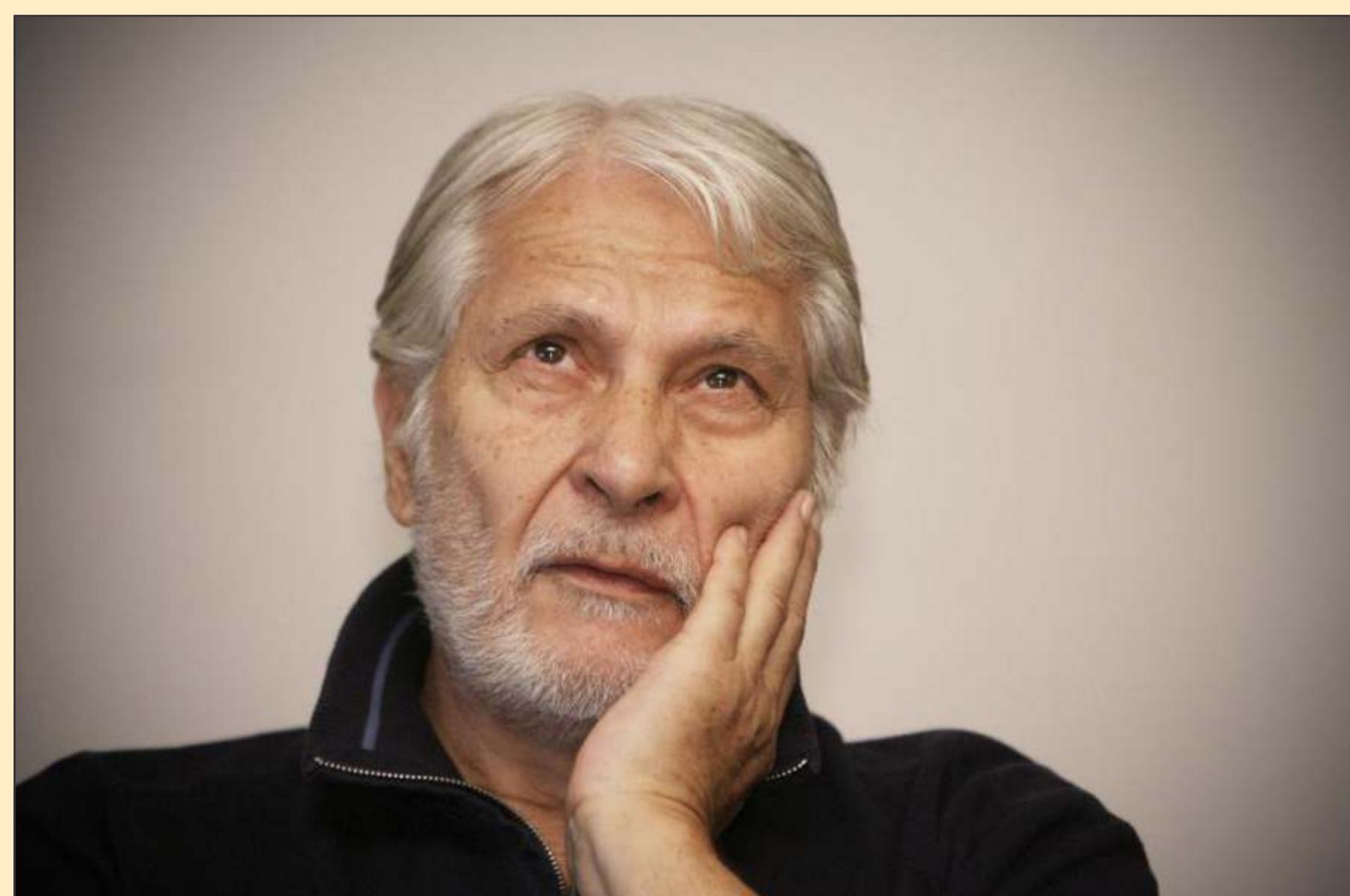
»Z mamo se nisva marali. Ona mene ne, jaz nje ne. Še zdaj, ko je mrtva, je ne maram! Vedno sem jo zapuščala in se držala stran od nje. Nisem pustila, da bi mi vbijala v glavo, kaj je greh, kaj je tisto, kar je Bogu všeč in kaj ne. Odpor do tercialstva mi je ostal do danes.«

Mlada pota

RAZCVET

Po neuspešni karieri vzgojiteljice se je znova lotila študija. Poskusila je študije različnih humanističnih ved (psihologijo, pedagogiko, etnologijo, tujje jezike) ter vmes igrala klavir po kavarnah in delala kot tajnica in vzgojiteljica prizadetih otrok. Jurij Souček ji je predlagal vpis na igralsko akademijo. Popolnoma brez izkušenj se je odpravila na avdicijo in uspelo ji je. Pri predvojaški vzgoji pa je prišlo do incidenta. Predavala je polkovnica, narodna herojka. Ko je Svetlana nekoč nahrulila, ji je ta vrnila milo za drago. Zaradi tega je bila dva semestra v disciplinskom postopku in ni smela opravljati izpitov. Ko je po kazenskem premoru nadaljevala študij, se je znašla med sošolci, kot so Boris Cavazza, Jerca Mrzel, Tone Gogala. Predavala jim je izvrstna profesorica Vida Juvan. Še vedno je bila brez denarja, zato je nekaj časa živelaa kar v kopalnici akademije, nato pa v zaodruju ljubljanskega Mestnega gledališča. V času, ko je bila brucka, je v baru prišlo do usodnega srečanja z Gregorjem Strnišo. Devet let starejši pesnik jo je popolnoma prevzel, rodila se je velika ljubezen. Gregorju je v tem času pomagala pri pisanku njegove drame Samorog. Sama je napisala in odigrala glavno vlogo Uršule. Pri tem je leta 1962 dobila nagrado Sterijinega pozorja. Leta 1968 je doštudirala na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo v Ljubljani in bila nekaj let uspešna gledališka igralka v Mestnem gledališču ljubljanskem in SNG Drama. Toda zaradi »ponarejenih odnosov med ljudmi«, intrig, opravljanja in boja za vloge je gledališče zapustila. Vse od leta 1970 živi kot svobodna književnica in vsestransko ustvarja.

Z njimi je delila študentska leta: Jerca Mrzel, Boris Cavazza, profesorica Vida Juvan

Predvojaška vzgoja

Svetlana in Gregor

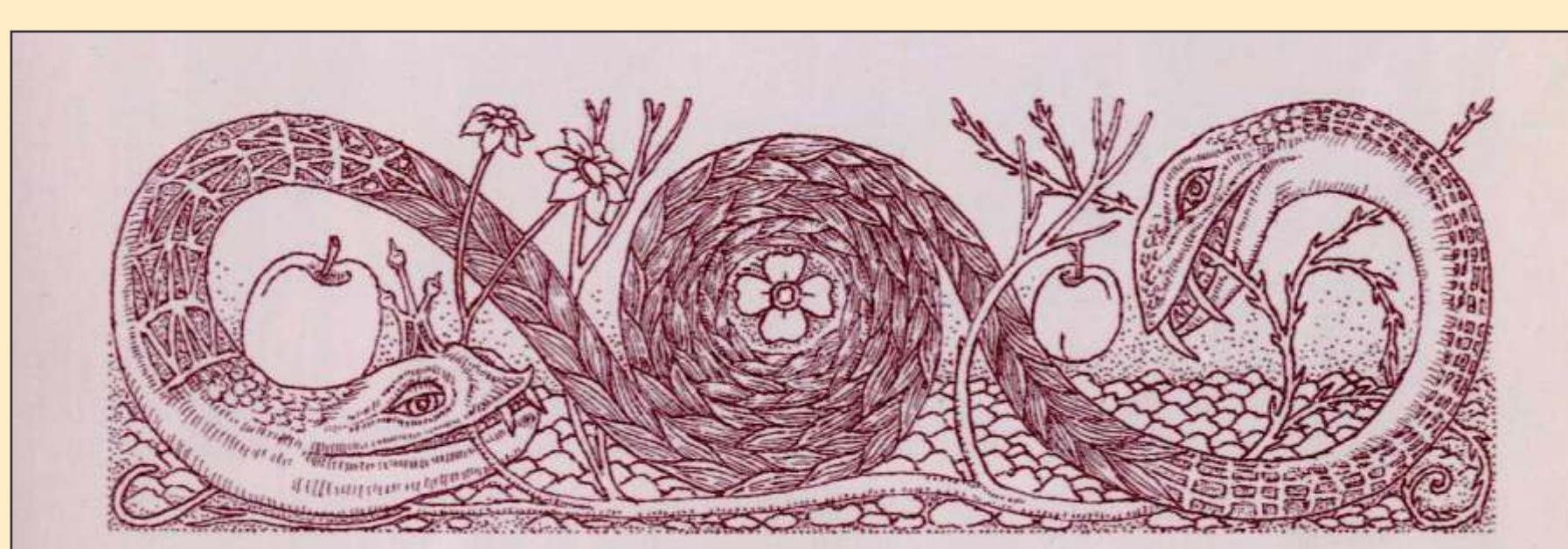
Gregor Strniša

Sladka skušnjava

»V življenju je zelo redko kdaj, da se dva zagledata drug v drugega v prvem hipu. Meni se je to zgodilo le enkrat v življenju, pa nikoli več. Pri nama z Gregorjem je bilo na prvi pogled. Meni se je zdel tako krasen, imel je svetle oči, goste črne obrvi, goste kodraste lase, z mano je bilo v hipu konec. Bili smo v Slonu, v baru. Osvajal me je njegov prijatelj. Še opazila ga nisem. Z Gregorjem sva sedela za mizo in sva se le gledala. To je trajalo dve leti in pol, skoraj tri leta, preden sva pojedla smetano. Kadar ni bil pijan, je bil krasen, ampak imel je obdobja, ko je morilsko pil, takrat se je pač spremenil v beštijo, kot vsak človek. Tisti čas sem že pisala poezijo. Igrala sem v njegovem Samorogu in Žabah. Ko sem igrala v Samorogu, sva bila še zaljubljena, v Žabah pa sva bila le še prijatelja. Dolgo sva bila prijatelja, dokler me ni njegova žena z intrigami spravila stran. Hotela gaje imeti le zase.«

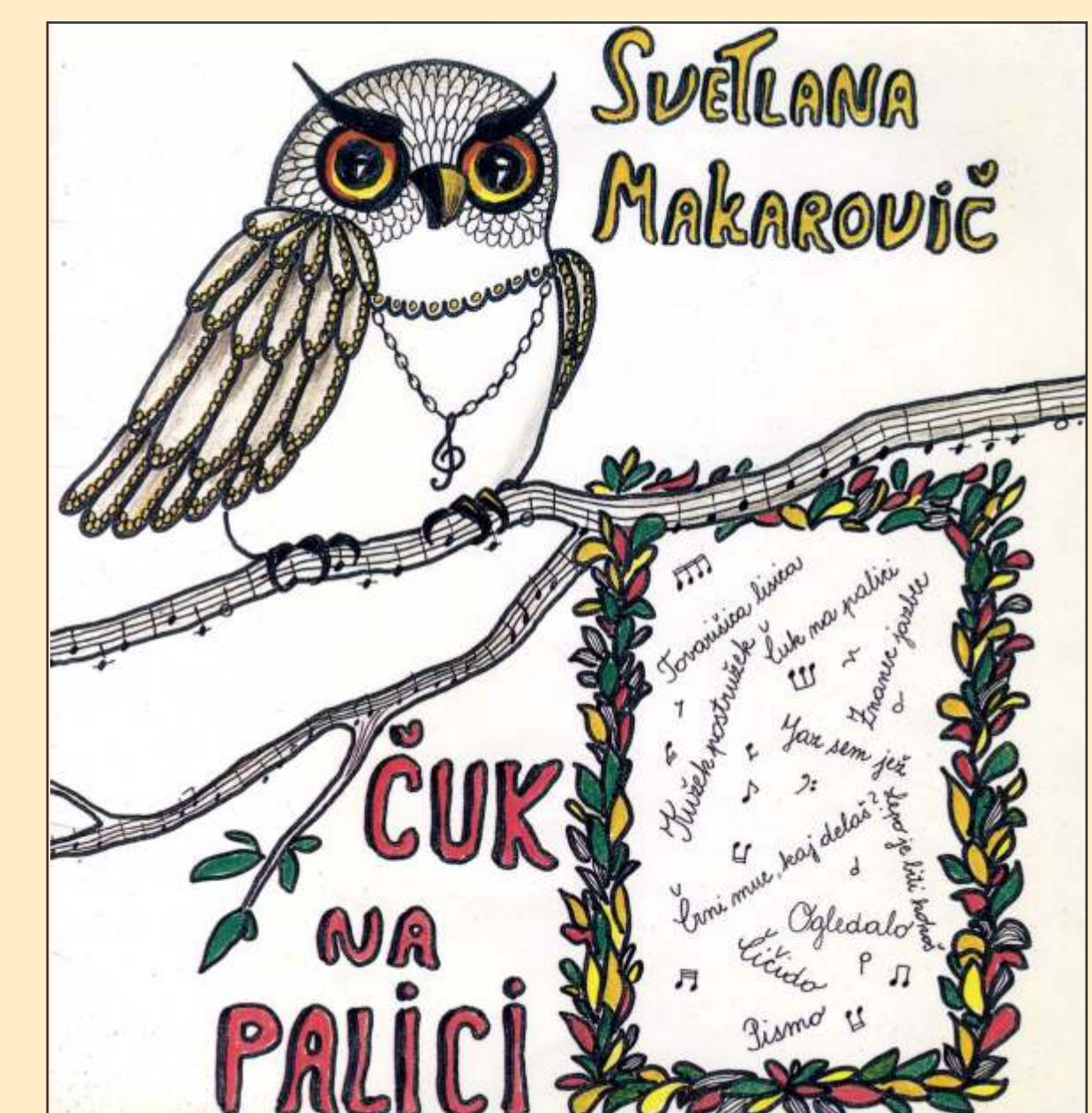
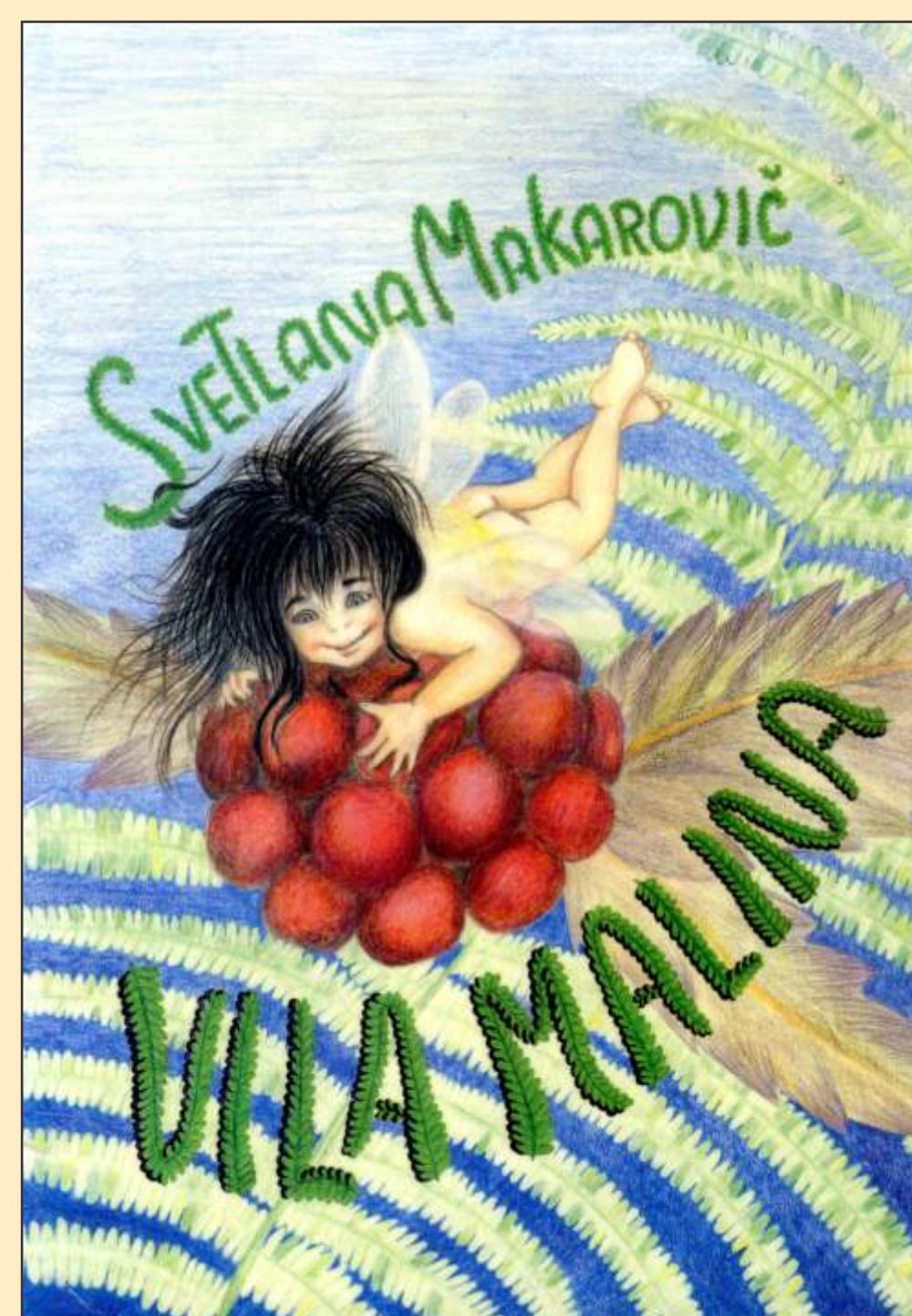
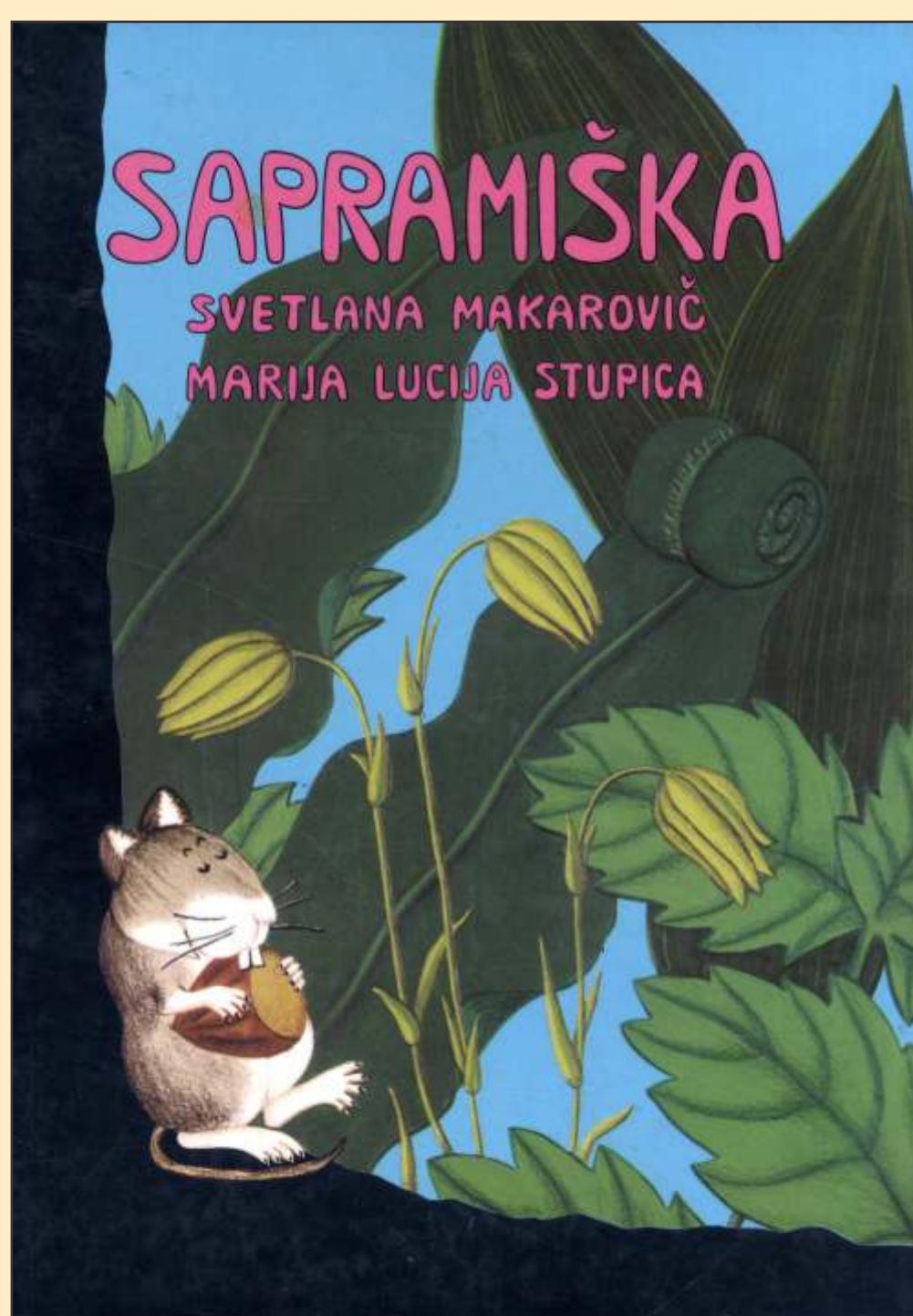
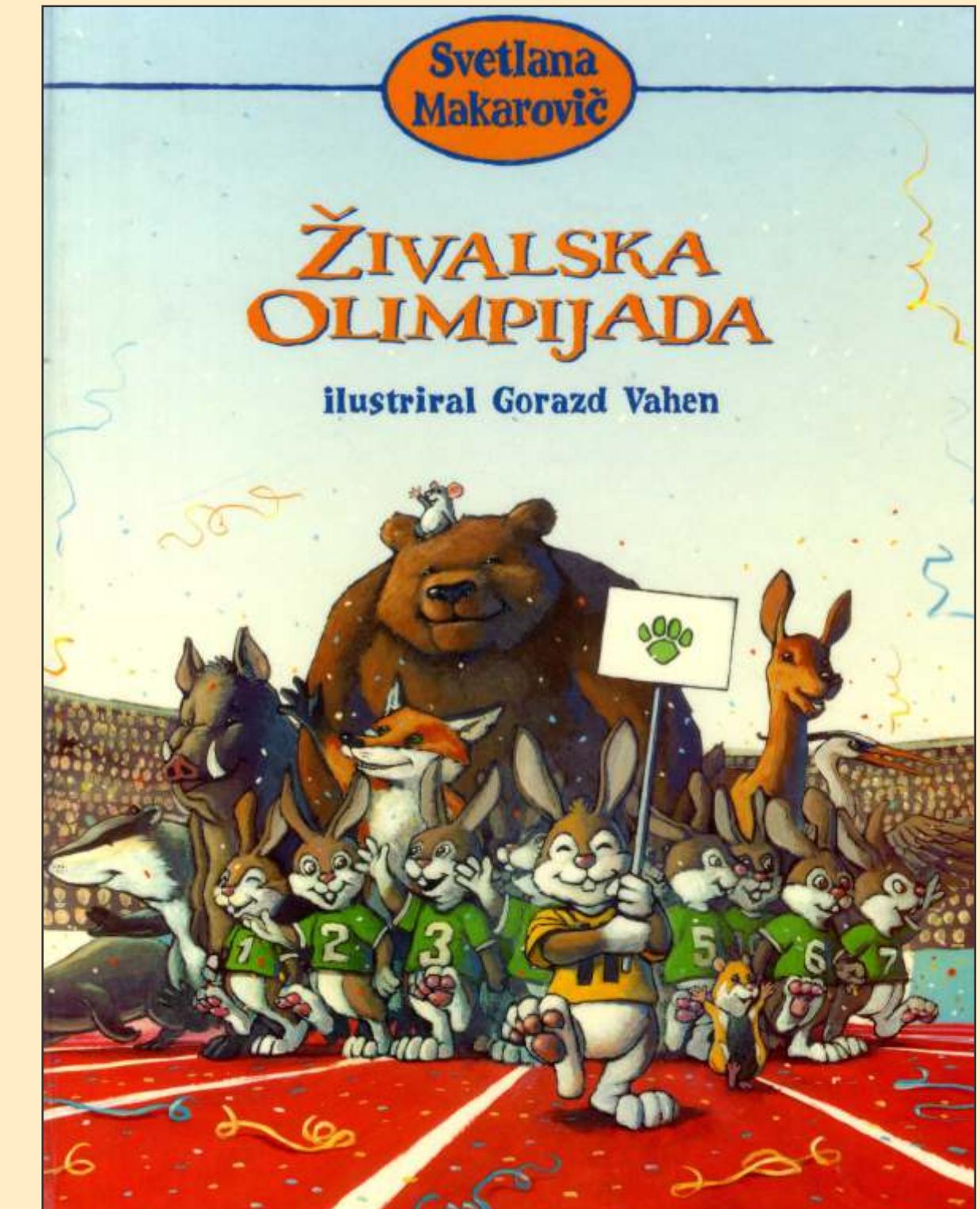
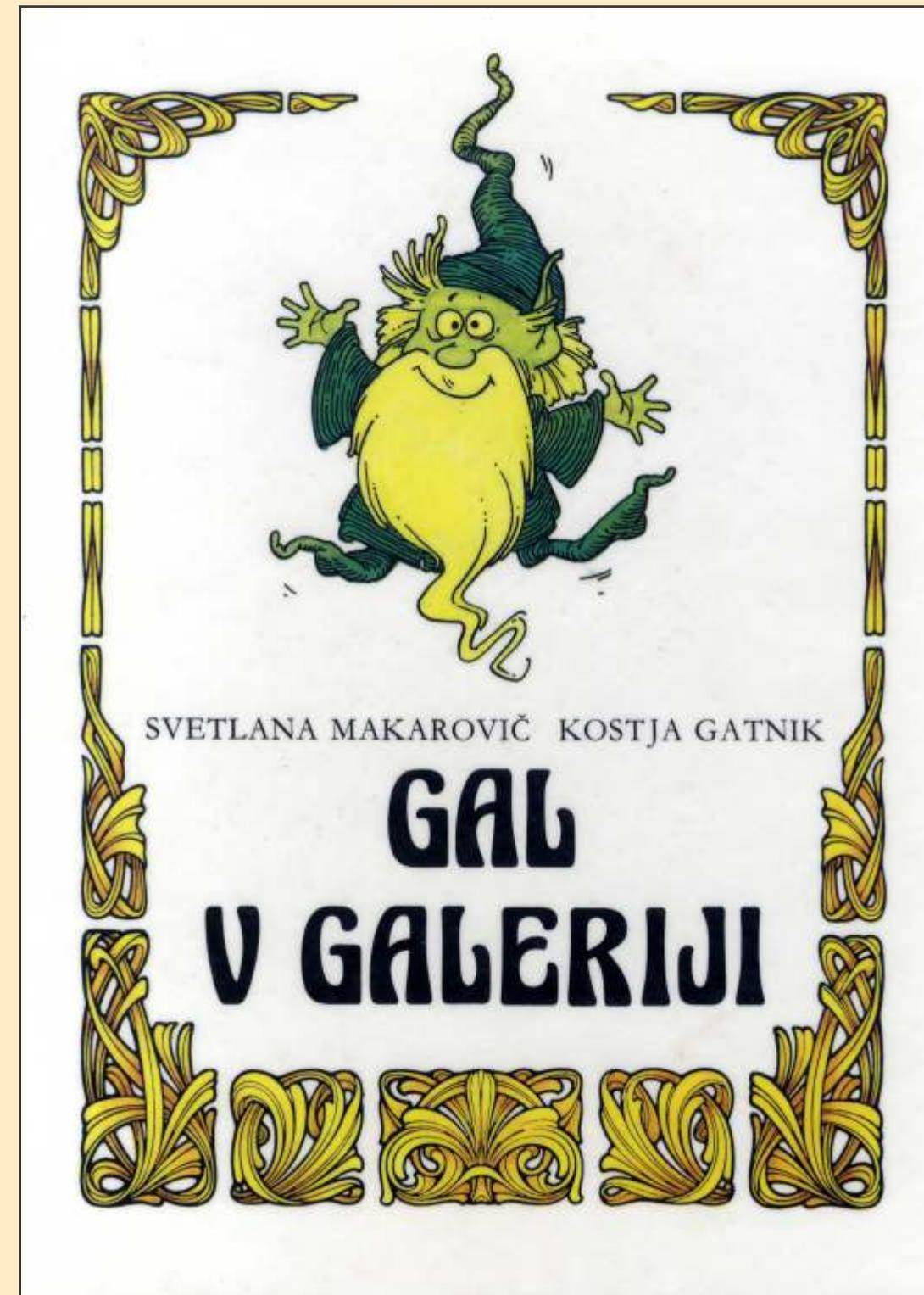
»Ko sva bila z Gregorjem le prijatelja, bi še enkrat spal z mano. Rekla sem mu: »Zdaj pa ne bi, ker to ni več tisto, kar je bilo, razen tega si ne želim še enkrat zanositi.« Rekel je, da ne morem zanositi, ker je naredil vazektomijo. Če imaš vazektomijo, nikoli več ne moreš imeti otrok. Ko se je poročil, pa je imel punčko, ki je bila izrezani on ...«

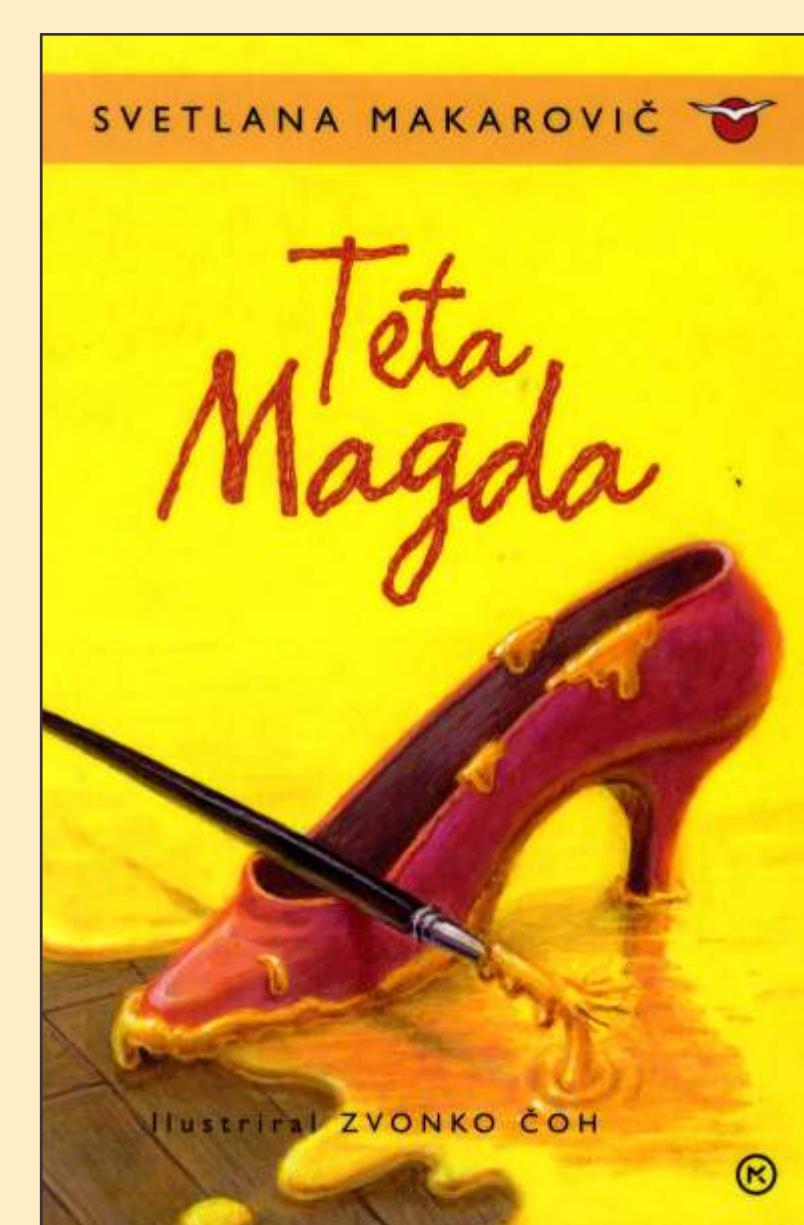
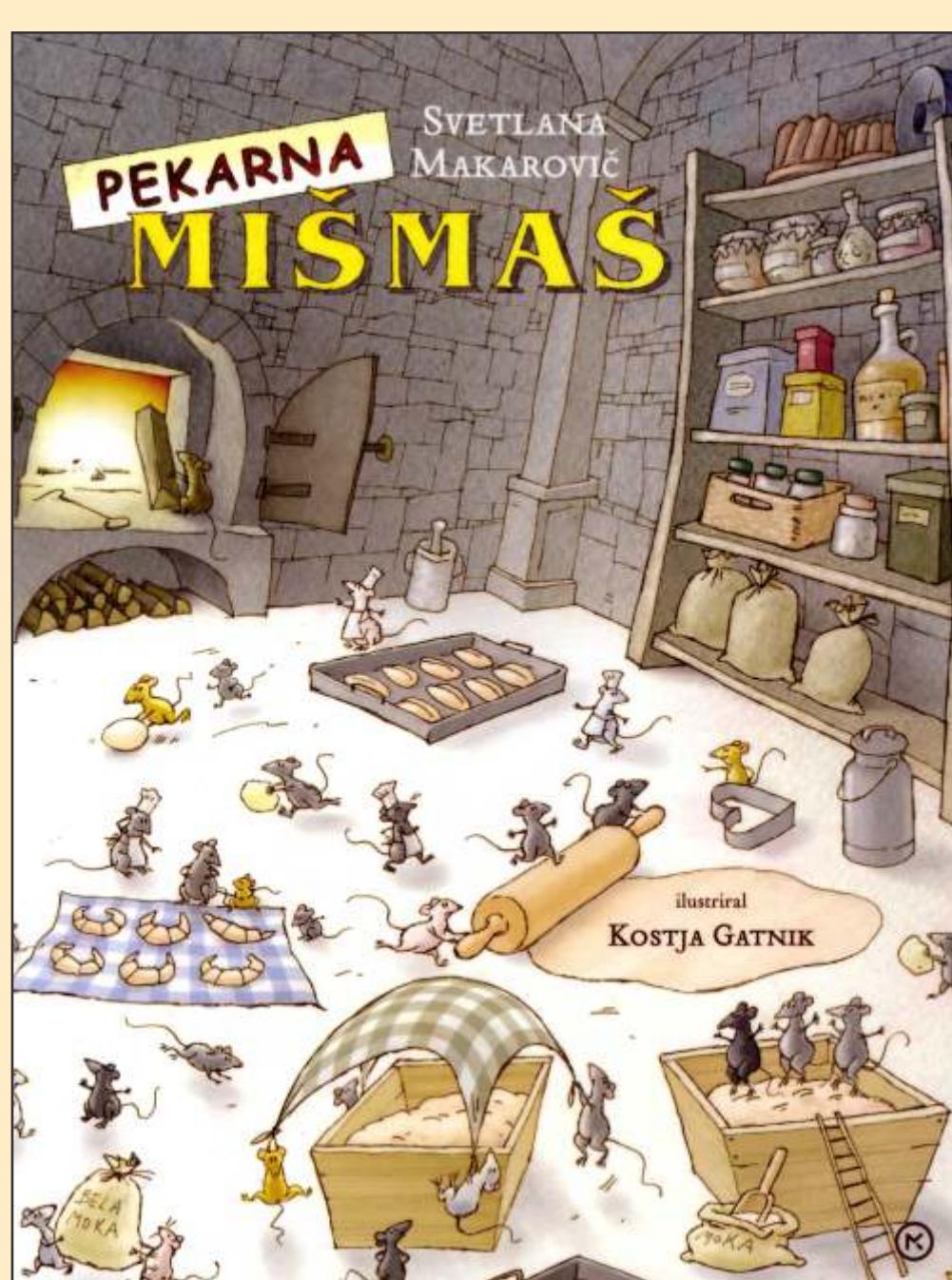
»Bilo je obdobje, ko sem jedla kremšnito za kremšnito. Nisem mogla nehati, bila sem sita, pa sem se še basala. To je bilo v glavi, ker je kremšnita za povojske otroke bila nekaj nedosegljivega. Takrat je bilo dobiti jajce na krožnik nekaj nedosegljivega, kaj šele, da bi jajca porabili za kremšnite. Gre za tisto: zdaj pa lahko pojem toliko kremšnit, kolikor jih hočem, pa če crknem. Ni dosti manjkalo, pa bi res crknila. Nisem hotela nehati, hotela sem si dokazati, da jih lahko pojem, kolikor hočem, in da mi jih nihče ne sme vzeti. Gre za strah, da bo nekdo prišel in rekel: »To ni tvoje, to je moje.« Sem pa tudi plačala s slabostjo v želodcu, kar je tudi edino prav. To se nekje neha. Ko se enkrat napokaš kremšnit, si tega potem za vse življenje odrešen.«

LITERATURA ZA OTROKE

Svetlana Makarovič zelo dobro, domiselno in plodovito piše za otroke in mladino. Njena ciljna publika so, kot sama pravi, odrasli ljudje, ki so ohranili otroškost, vendar niso otročji. V svojih proznih delih je oblikovala samosvoj slog, v katerem prevladujejo živali s posebnimi imeni, premišljenim značajem in imajo arhetipski motiv odhoda od doma. Veliko njenih del je bilo tudi uprizorjenih kot gledališke igre. Med njimi je največkrat igrana Sapramiška, ki je bila prvič uprizorjena oktobra 1986 in so jo zaigrali že več kot tisočkrat. Uprizorjena ni bila le v Sloveniji, svoj prostor je našla tudi na drugih svetovnih odrih. Poleg Sapramiške so bile uprizorjene tudi igre Sovica Oka, Hiša tete Barbare, Pekarna Mišmaš ... Nekatera dela, namenjena otrokom, so bila posneta tudi na zvočne medije (Pekarna Mišmaš, Sapramiška, Čuk na palici, Mali kakadu, Sovica Oka ...).

»Ne pišem za otroke, pravljice pišem, ker mi je blizu literarni žanr in ker ljubim pravljice. Prav zato so moje pravljice najboljše v Sloveniji, o tem sem prepričana. To, kar stroka reče, me ne zanima, vem pa, da obstajajo otroci, ki so nežni in ki poslušajo pravljico z odprtimi ustmi in jo dojamemo tako, kot je bila povedana. In to je tisto lepo. Vsi otroci pa niso taki. In navsezadnje ne vem, zakaj je treba imeti rad vse otroke pa vse ljudi pa vse živali. Jaz navsezadnje nimam odnosa do vseh živali. Jaz imam rada muce, veverice, nimam pa rada slonov. A gre za to, da je treba do vseh živali biti pravičen in da jih je treba pustiti pri miru. Samo za to gre, za nič drugega.«

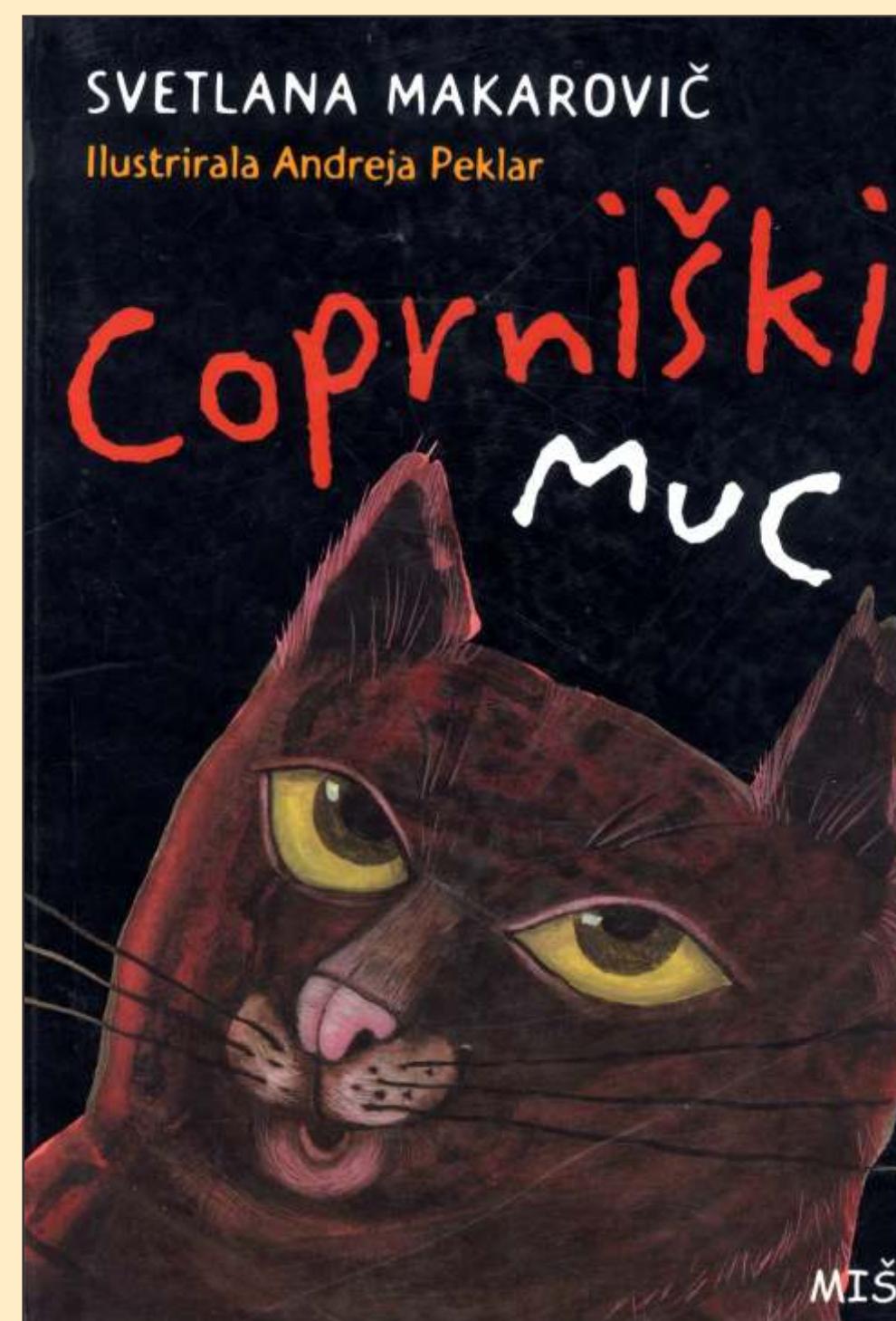
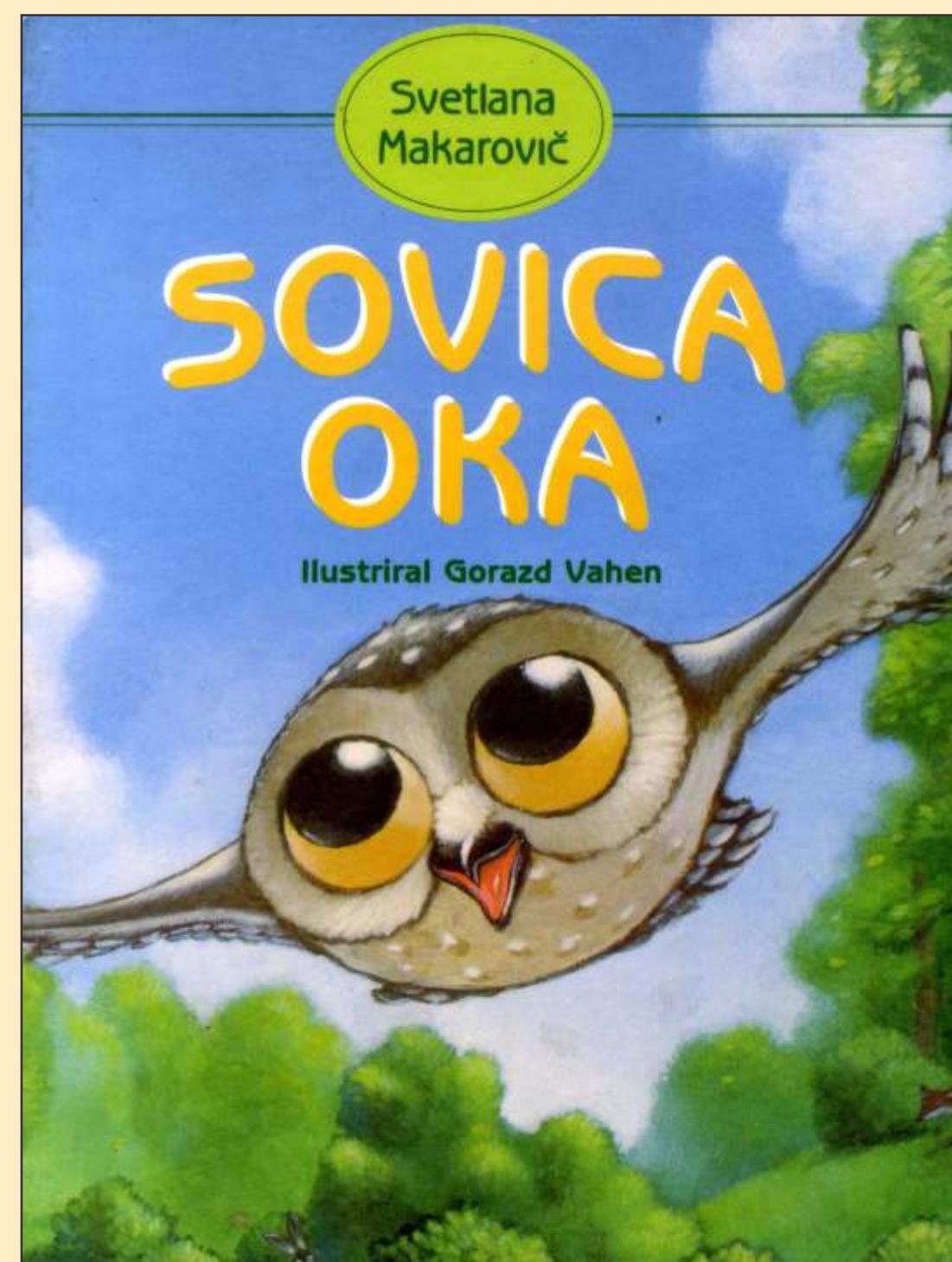
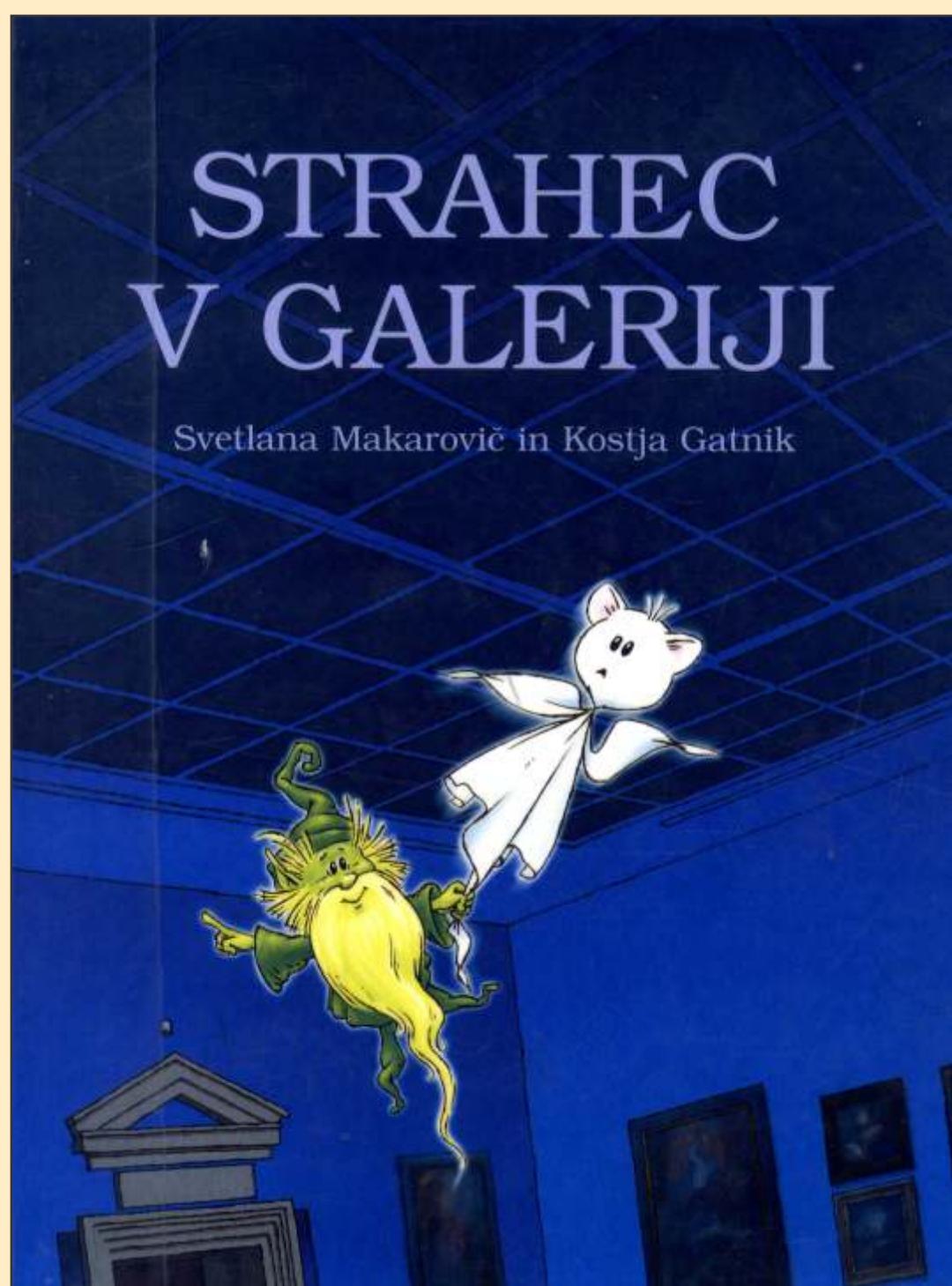
V šolah se Svetlana Makarovič s Pekarno Mišmaš uvršča po priljubljenosti takoj za najbolj znanimi klasičnimi Grimmovimi pravljicami (Sneguljčica, Rdeča kapica, Trnuljčica).

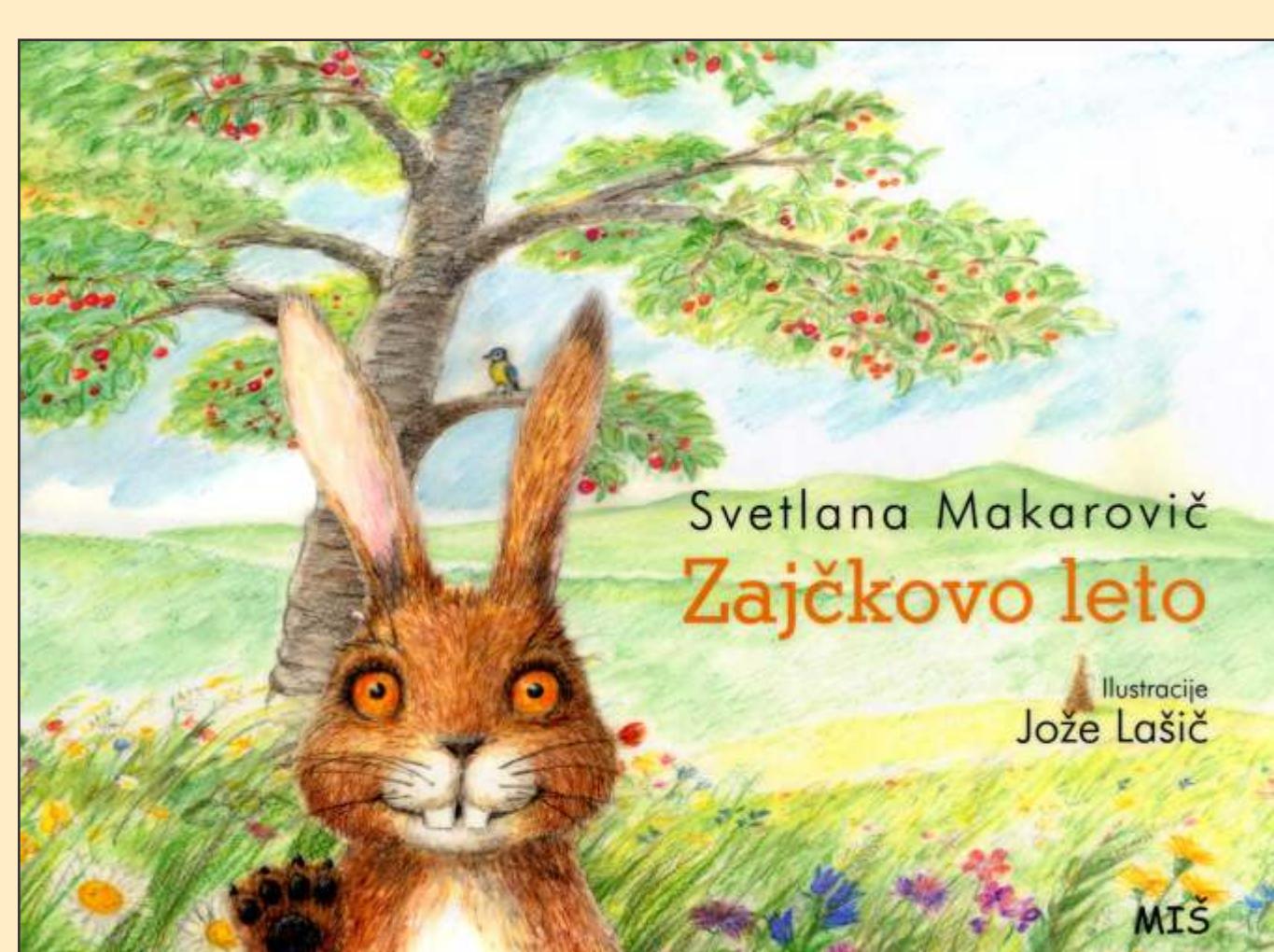
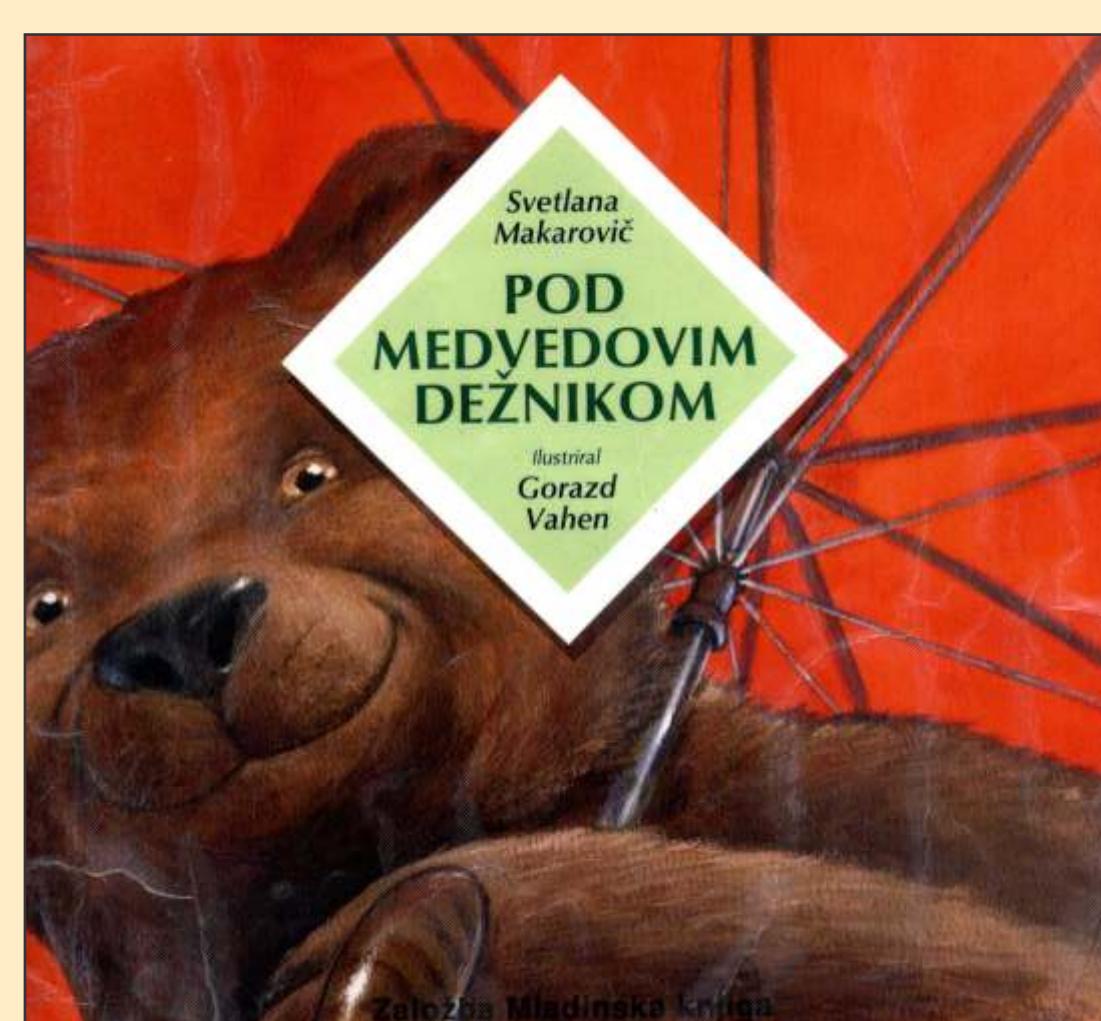
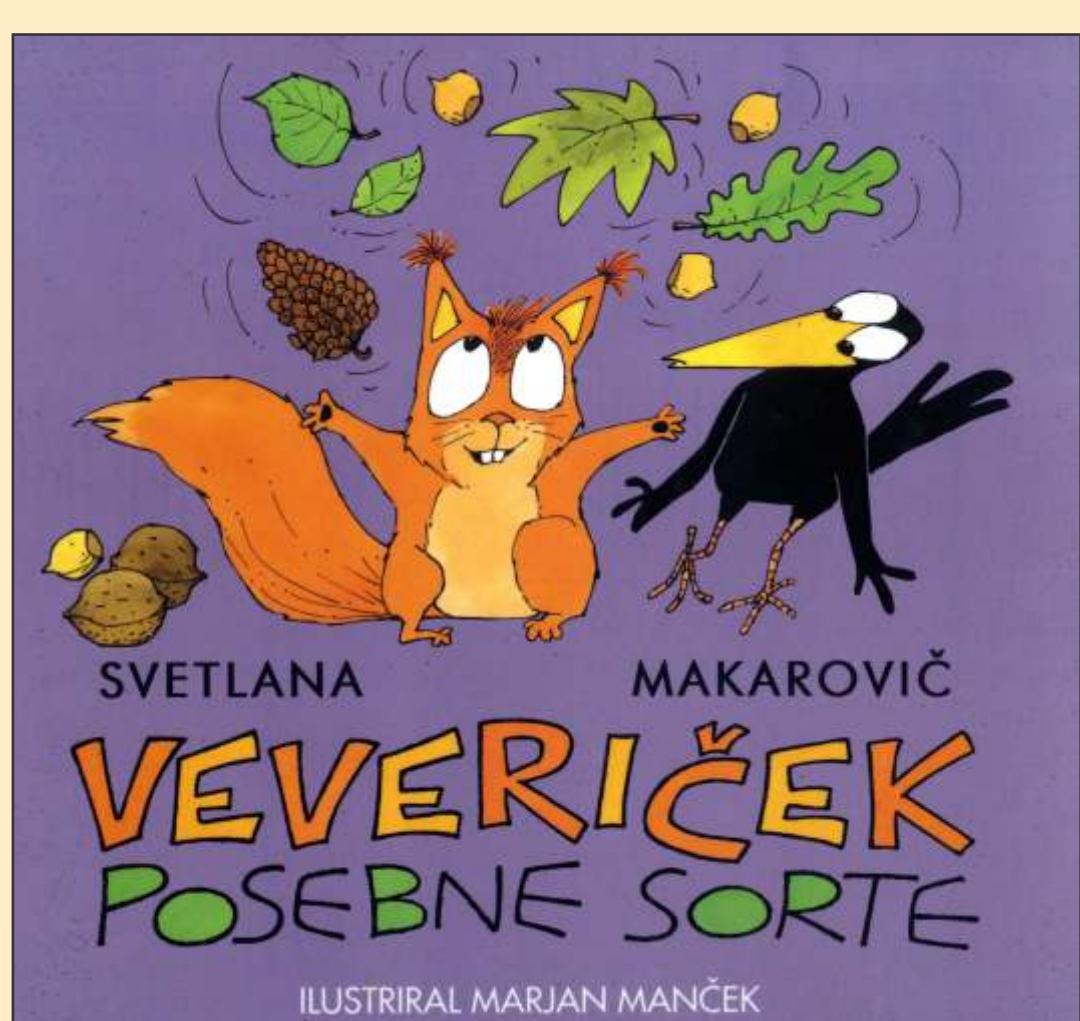
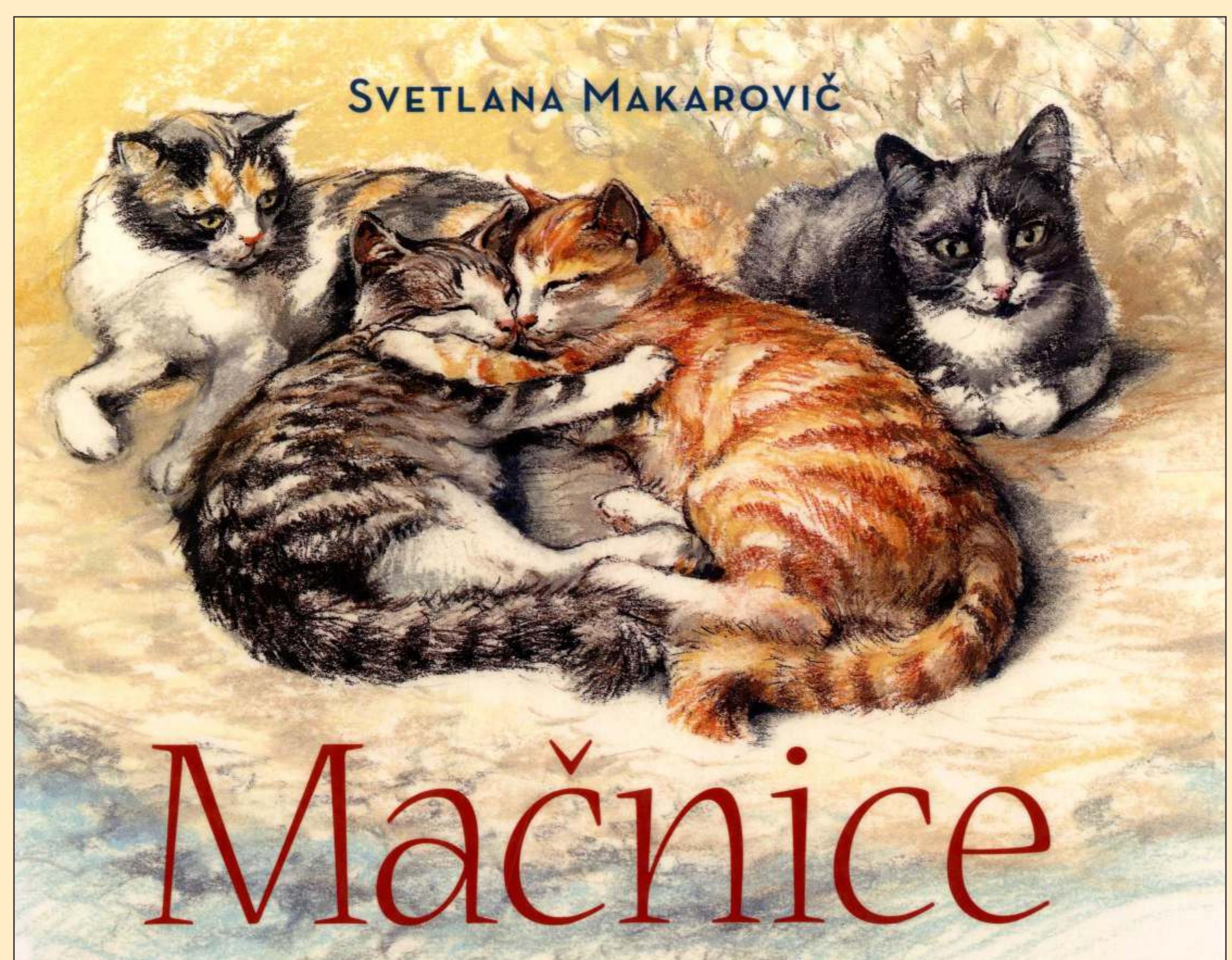
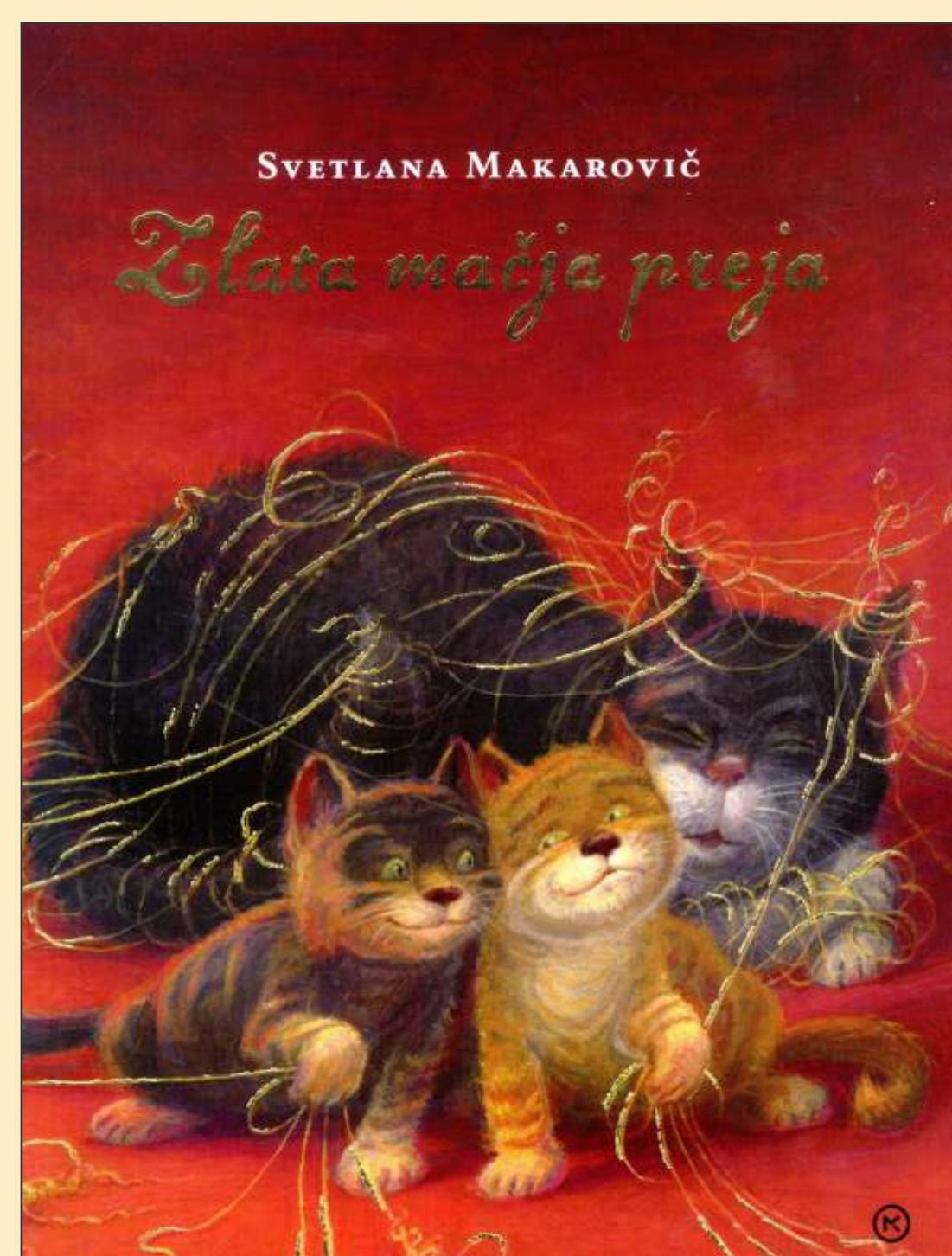
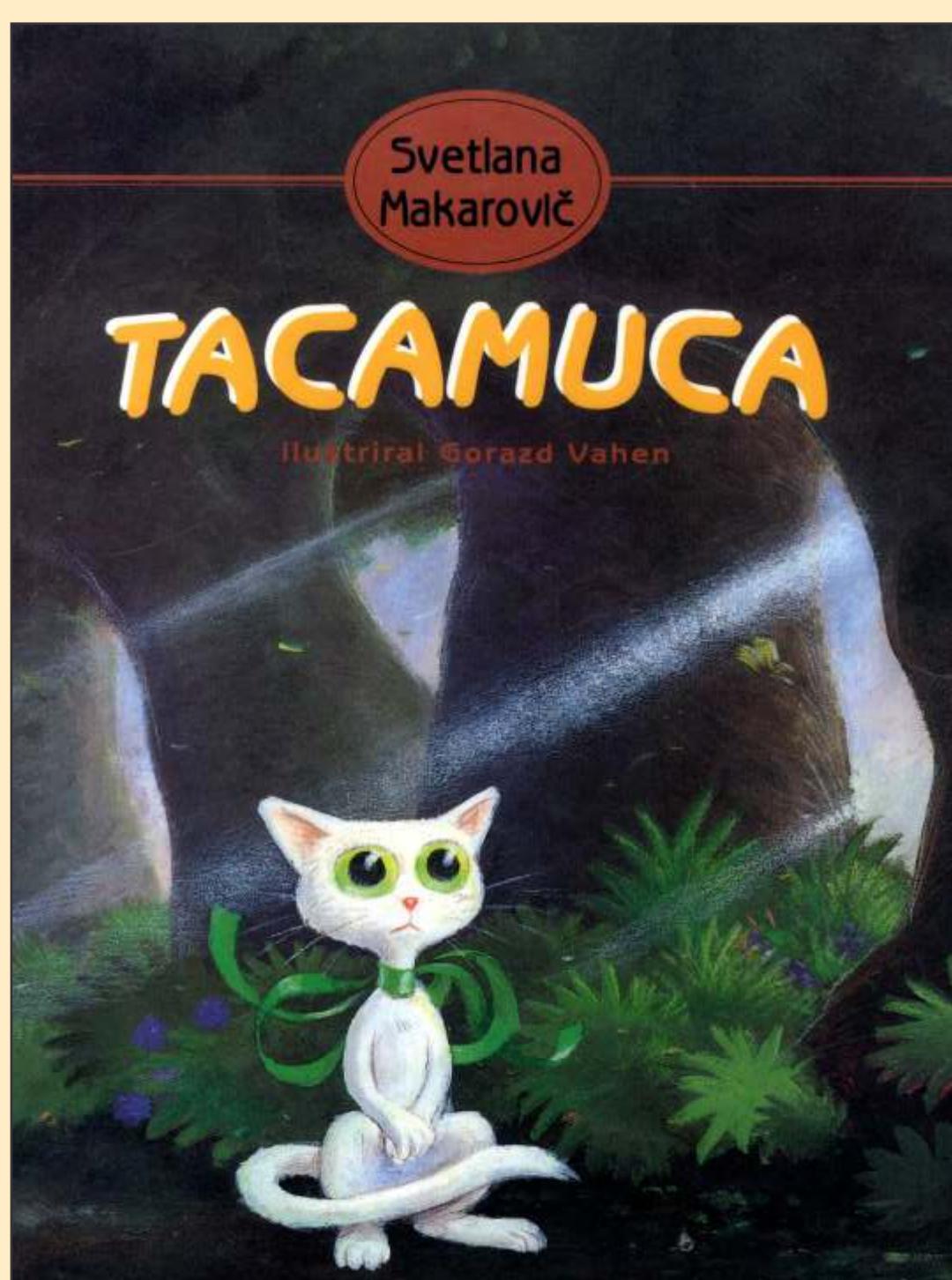
- Miška spi, Ljubljana, 1972
- Zajček gre na luno, Ljubljana, 1973
- Take živalske, Ljubljana, 1973
- Kosovirja na leteči žlici, Ljubljana, 1974
- Aladinova čudežna svetilka, Ljubljana, 1974
- Pekarna Mišmaš, Ljubljana, 1974
- Škrat Kuzma dobi nagrado, Ljubljana, 1974
- Kam pa kam, kosovirja?, Ljubljana, 1975
- Skozi mesto, Ljubljana, 1975
- Pisano okno, Ljubljana, 1975
- Vrček se razbije, Ljubljana, 1975
- Glavni petelinček, Ljubljana, 1976
- Sapramiška, Ljubljana, 1976
- Lisjaček v luninem gozdu, Ljubljana, 1976
- Živalska olimpiada, Ljubljana, 1976
- Vrtirepov koledar, 1977, Ljubljana, 1976
- Potepuh in nočna lučka, Ljubljana, 1977
- Teta Magda ali Vsi smo ustvarjalci, Ljubljana, 1978
- Mačja predilnica, Ljubljana, 1978
- Pravljice iz mačje preje, Ljubljana, 1980
- Maček Titi, Ljubljana, 1980
- Gal v galeriji, Ljubljana, 1981
- Sporočilo iz rdečega aviona, Krašnja, 1982
- Dedek mraz že gre, Ljubljana, 1982
- Krokodilovo kosilo. Pesnitev - grozovitev, kraj ni znan, 1983
- Čuk na palici, Ljubljana, 1986
- Kaj lahko mleko postane, Ljubljana, 1987
- Črni muc, kaj delaš?, Ljubljana, 1987
- Vila Malina, Ljubljana, 1987
- Kaj bi miška rada?, Ljubljana, Log pri Brezovici, 1987
- Poprtnjački, Ljubljana, 1987
- Mačje leto. Nekaj mačjemu koledarju podobnega, Ljubljana, 1987
- Replja, Ljubljana, 1988

LITERATURA ZA OTROKE

Svetlanin bogat opus književnosti za otroke, predvsem pravljic in pesmi, se po vedorini, igrivosti in duhovitosti zelo razlikujejo od mračnejše poezije za odrasle. Svoje pravljice tudi ilustrira, sodeluje pri lutkovnih predstavah, uglasbene pesmi sama poje in poskrbi za posnetke. Svetlani posebej ljubi otroci so tisti, ki so prikrajšani in plašni, odpor pa ji zbujajo razvajeni, zdolgočaseni in agresivni mestni otroci. Pogosto je obiskovala osnovne šole in tudi na oddaljenih podeželskih šolah pripravljala delavnice ustvarjalnega pisanja in risanja.

»Pravljico pišem, kot da ta že obstaja. Prisluškujem, kot da se ne morem spomniti, kako je že bilo potem, potem pa se mi zazdi, kam je šel jazbec, kaj je hotel, kogaj je srečal, kaj sta se pogovarjala ...«

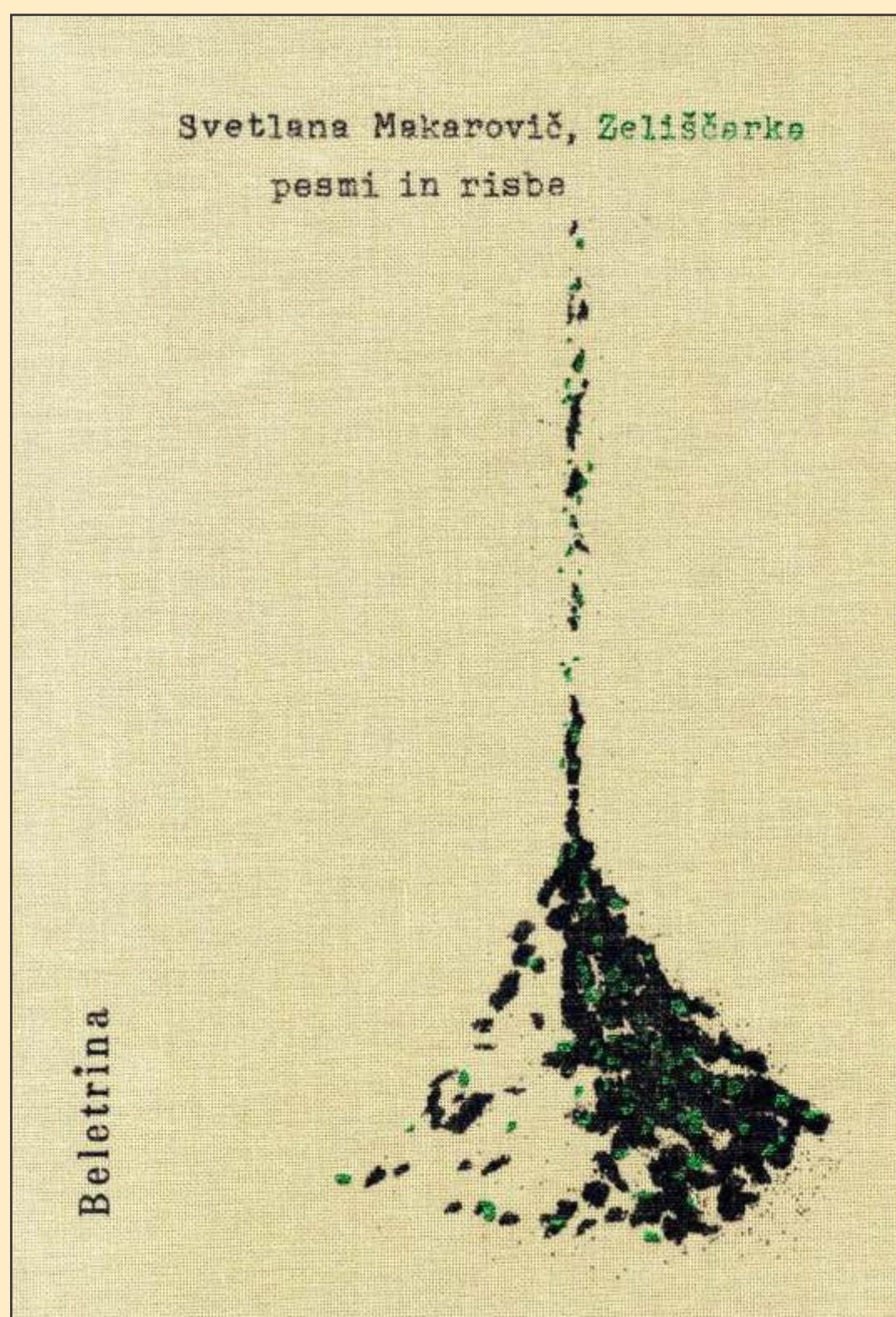
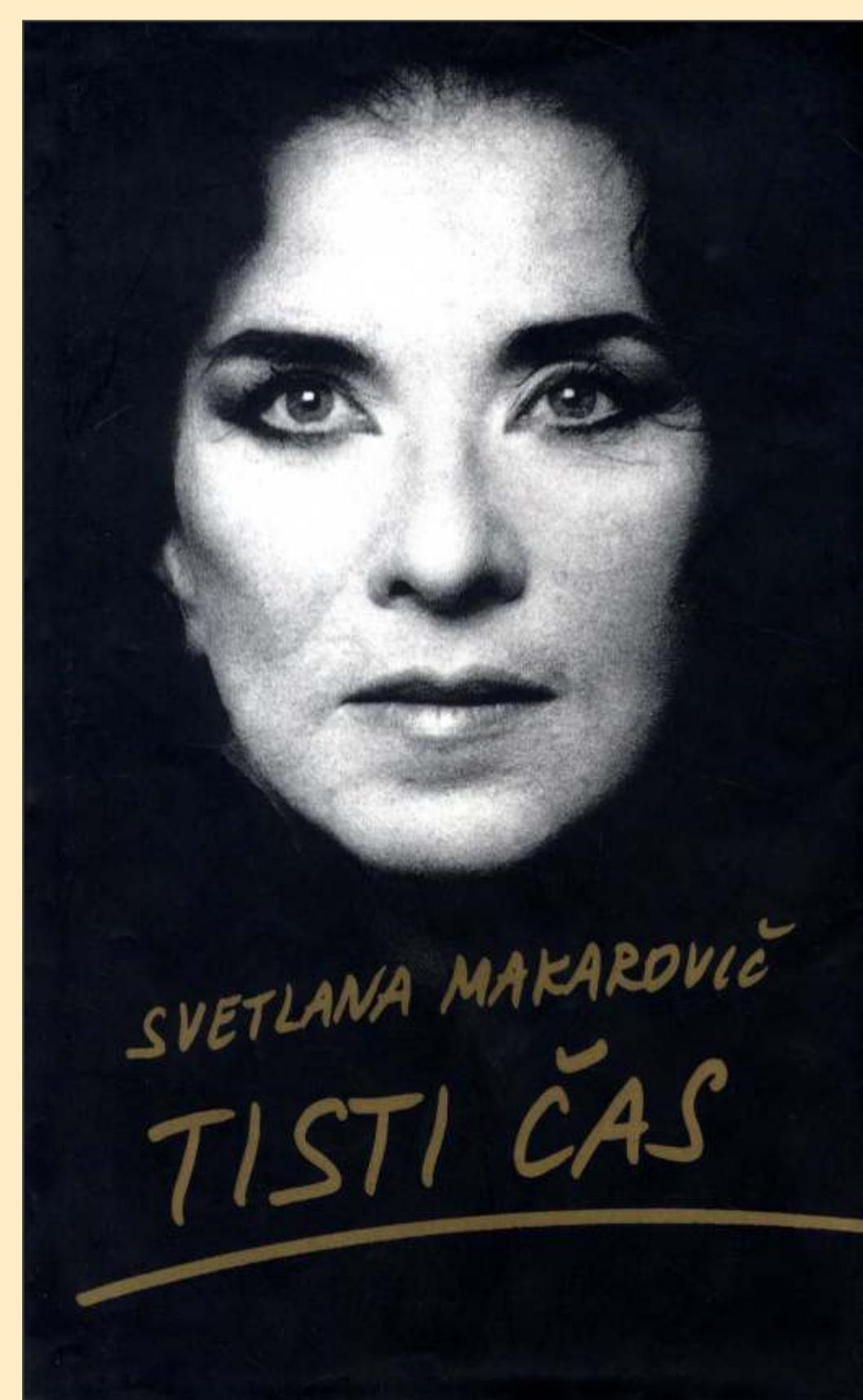
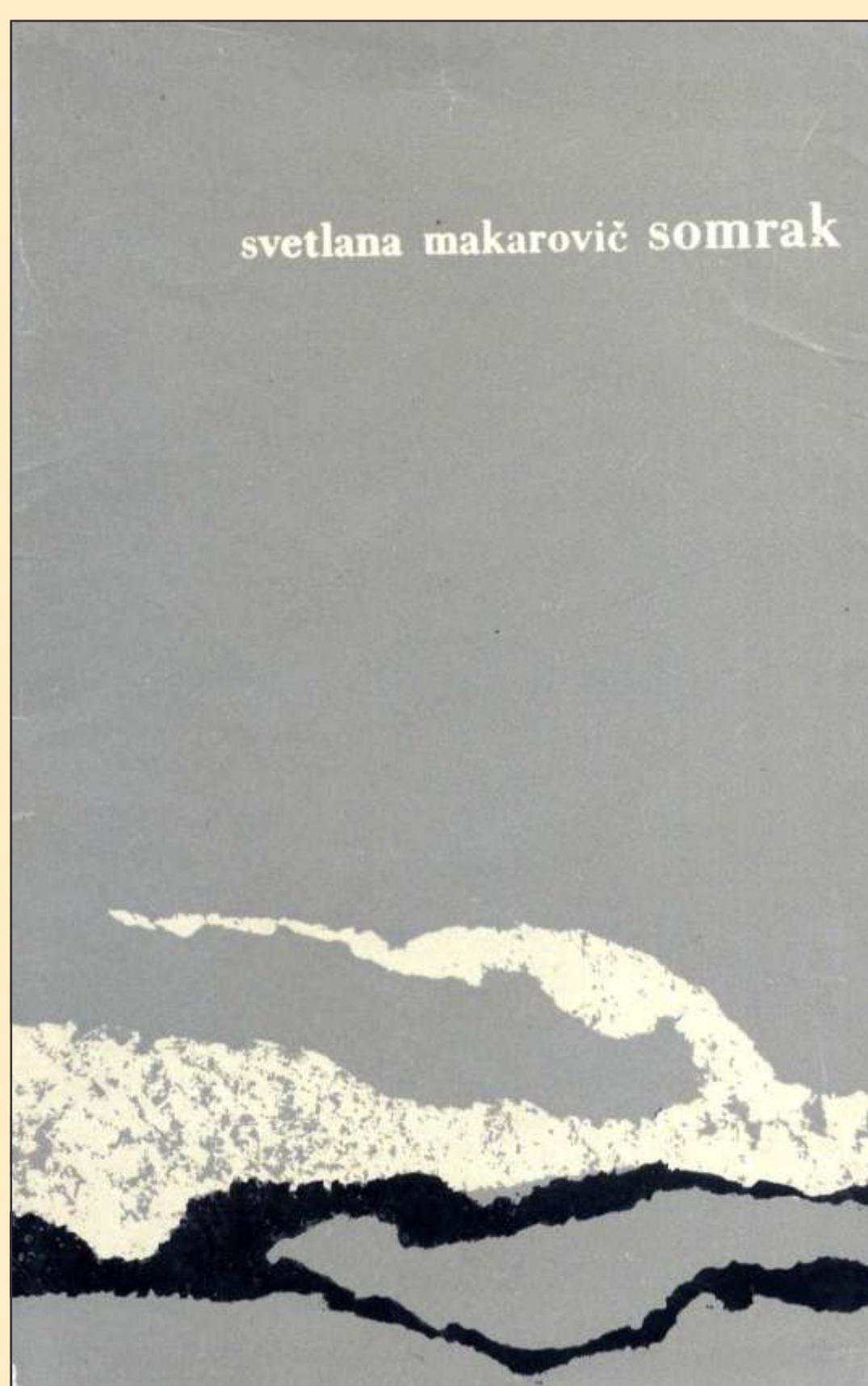

»Ne maram otrok, ki so vsiljivi, ki se pačijo, ki se hočejo po vsej sili postavljati, biti videni, ki nenehno zahtevajo ... Morda je za sodobnega otroka značilno, da ne pozna več hrepenenja, da redko reče »želim si«, ponavadi reče »hočem« ali pa samo - »daj«. Potem zahtevano takoj dobi in začne ves svet spremenjati v svojo igračo. Tukaj pa se poraja nasilje. Za samoumevno ima, da je v hiši vladar, da mu je treba v vsem ustrezti. In če starši postanejo poklicni izpolnjevalci želja svojih otrok, lahko pričakujejo hude stvari.«

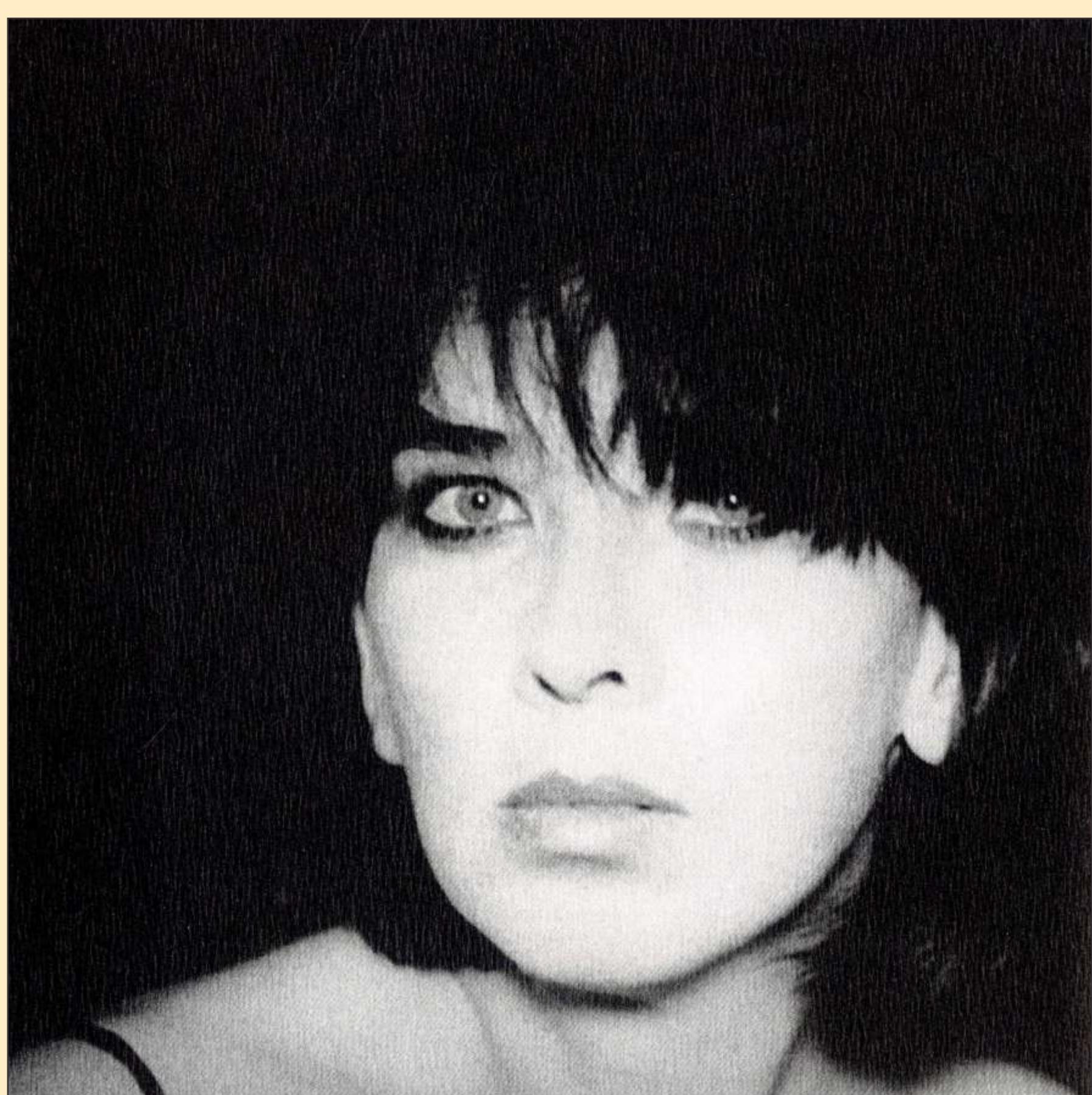
- Coprnička Zofka, Ljubljana, 1989
Korenčkov palček, Ljubljana, 1992
Mačja preja, Ljubljana, 1992
Mali parkelj Malič, Ljubljana, 1992
Pek Mišmaš v Kamni vasi, Radovljica, 1992
Kaj lepega povej, Ljubljana, 1993
Kokoška Emilija, Ljubljana, 1993
Zajčkovo leto, Ljubljana, 1993
Veveriček posebne sorte, Ljubljana, 1994
Medena pravljica, Ljubljana, 1995
Tacamuca, Ljubljana, 1995
Show strahow. Pesnitev grozovitev, Ljubljana, 1995
Kokijeve pesmice in pobaranke, Ljubljana, 1996
Sovica Oka, Ljubljana, 1997
Ščeper in Mba, Ljubljana, 1997
Pod medvedovim dežnikom, Ljubljana, 1998
Smetični muc in druge zgodbe, Ljubljana, 1999
Veliki kosovirski koncert, Ljubljana, 2001
Počitnice pri teti Magdi, Ljubljana, 2001
Strahec v galeriji, Ljubljana, 2003
Mačnice, Ljubljana, 2006
Šuško in gozdni dan, Dob pri Domžalah, 2007
Svetlanine pravljice. Svetlana's fairytales, Dob pri Domžalah, 2008
Coprniški muc. Pesnitev coprnitev, Dob pri Domžalah, 2008
Rdeče jabolko, Ljubljana, 2008
Sapramišja sreča, Dob pri Domžalah, 2008
Mi, kosovirji, Dob pri Domžalah, 2009
Katalena, Ljubljana, 2009
Berto, zajec langobardski, Ljubljana, 2011
Balada o Sneguročki, Ljubljana, 2012
Kuzma, trinajsti škrat, Ljubljana, 2014
Zlata mačja preja, Ljubljana, 2014
Mesečinska struna, Ljubljana, 2015

LITERATURA ZA ODRASLE

V slovensko javnost je Svetlana Makarovič najprej vstopila kot pesnica za odrasle. Svoje prve pesmi je začela objavljati v revijah in časopisih leta 1957. Poleg časopisa Mlada pota, kjer je objavila svojo prvo pesem, so bile njene pesmi objavljene še v časopisih in revijah, kot so: Naša sodobnost, Tribuna, Problemi, Perspektive, Sodobnost in Dialogi. Njena prva pesniška zbirka Somrak je izšla leta 1964. Ta pesniška zbirka je bolj temačna, saj prevladuje pesimizem, tematika strahu in občutek tesnobe. Tudi v njenih naslednjih pesniških zbirkah prevladuje tragično baladno razpoloženje.

»Bistveno je to, da sem si dovolila pisati poezijo v verzih in z rimami, kar je bila nezaslišana svoboda, ker je takrat veljal le svobodni verz. V šestdesetih letih je svobodni verz preplavil svet, meni pa je bila lepa melodika ljudske pesmi, ritem, rime, vsega, ker se pesem zapoje. Ko jo preberes, ti odzveni v duši, nosi muziko s sabo, kot tudi sama slovenščina nosi muziko. Slovenščina je zelo onomatopoetski jezik. Recimo rime na i so lahko zelo igrackaste, lahko pa so grozljive.«

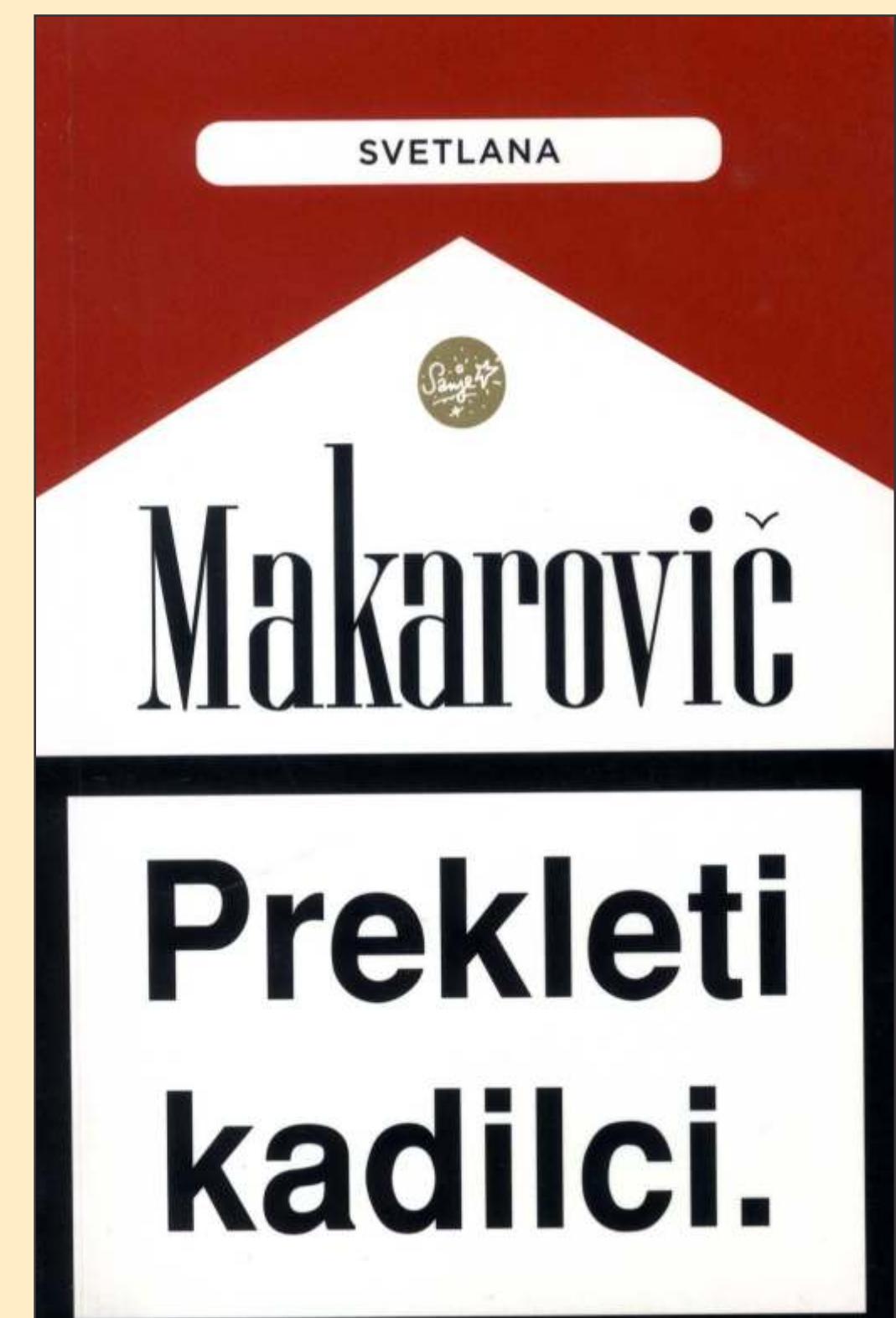
»Čudnost je romantična kal, ki je v vseh nas, ki ustvarjamo. Pomeni iskati nekaj tisto onstran, drugačno, tisto nekje, kar se odslikava v pravljici ali glasbi.«

»Pesnik slej ali prej začne pisati. Seveda najprej piše oslarije, kot sem jih jaz pisala v srednji šoli, ampak to je moralno biti. Verz se je moral izbrisuti, treba je bilo tudi pomisliti, ali bom šla po lažji poti in bom pisala kar svobodne verze ali bom klesala – in tako nekako sem postala kamnoseški delavec. Tudi moj nono je bil kamnosek po poklicu. Talent ni zadost, brez garanja, brez kamnoseštva pa ni nič, pa bolečina mora biti in mora biti ogromno požrtih solz.«

»Zlo vedno najde svoj prostor. Zlo je močnejše od dobrega. Ampak prav na ozadju zla se tisto dobro, lepo in pristno tem bolj lesketa. To je umetnost. Iz bolečine se rodi umetnina. Brez bolečine umetnina ne more nastati, tudi vsak napredek se začne z ne, ne z ja. JA je veselica glasba, NE je pa balada ali Chopinova glasba. Iz upora, iz obupa pride: naredim nekaj lepega, da zabrišem sledove zla. To je vloga umetnosti, to je umetnost, meni najpomembnejša na svetu.«

Naj bo širno polje,
naj bo tenko drevce,
potlej naj nad polje
silen veter pride,
veter prste vije,
jate listja nosi,
z zlomljenih zapestij
tenko lubje slači,
veter srce trga,
ruva s korenino
vsako žgočo črko
tvojega imena.

(Zeliščarka)

Poezija za odrasle

- Somrak, Ljubljana, 1964
Kresna noč, Ljubljana, 1968
Volče jagode, Maribor, 1972
Srčevac, Ljubljana, 1973
Pelin žena, Ljubljana, 1974
Vojskin čas, Trst, Koper, 1974
Izštevanja, Ljubljana, 1977
Pesmi (Svetlana Makarovič, Tomaž Šalamun, Niko Grafenauer), Ljubljana, 1979
Sosed gora, Maribor, 1980
Pesmi o Sloveniji. Za tuje in domače goste, Ljubljana, 1984
Svetlana Makarovič, France Mihelič, Ljubljana, 1987
Krizantema na klavirju. Šansonska besedila Svetlane Makarovič, Ljubljana, 1990
Tisti čas, Ljubljana, 1993
Bo žrl, bo žrt. Izbrane pesmi, Ljubljana, 1998
Samost, Ljubljana, 2002
Zeliščarka, Ljubljana, 2014
V tem mrazu, Ljubljana, 2015
Šanson, Ljubljana, 2015

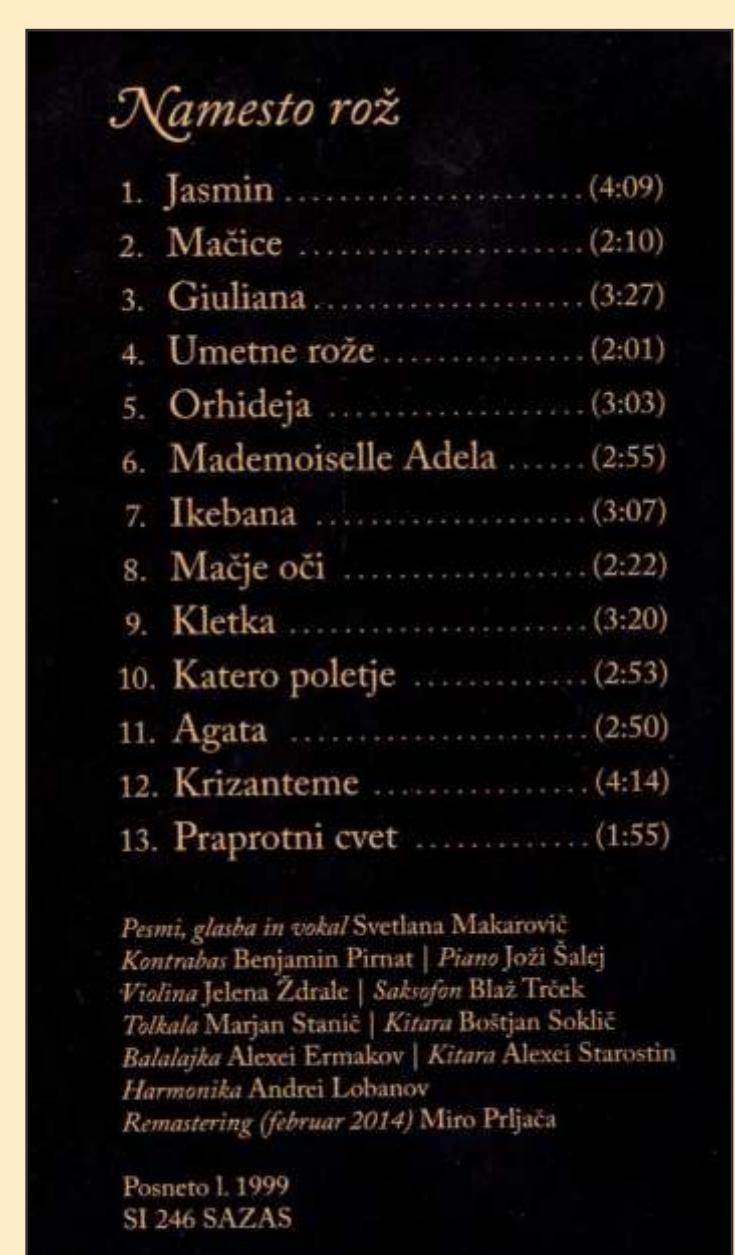
Proza za odrasle

- Prekleti kadilci, Ljubljana, 2001
S kremljem podčrtano, Ljubljana, 2004
Deseta hči. Čitanka, Ljubljana, 2010
Saga o Hallgerd, Ljubljana, 2010

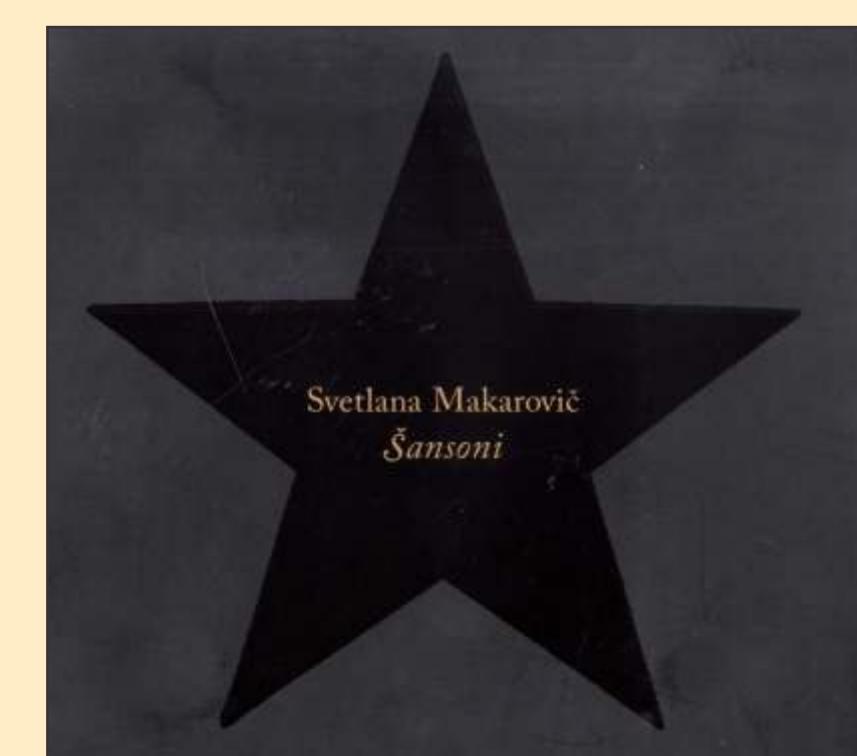
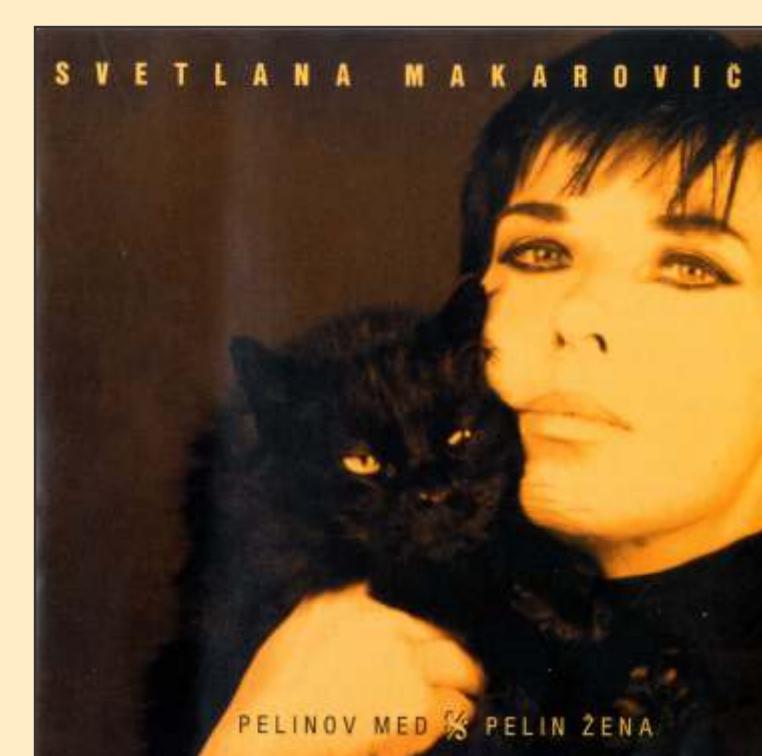
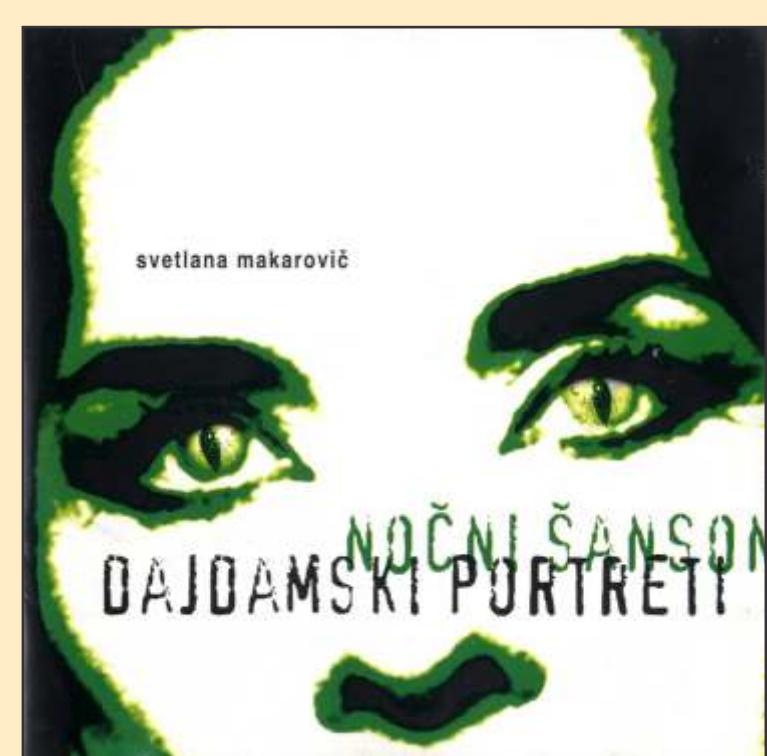
SVETLANA IN GLASBA

Svetlana Makarovič je izdala več knjig šansonov, z njimi je nastopala na avtorskih glasbenih recitalih za izbrano publiko. Tematika njenih šansonov je podobna kot v njenih pesmih, le da je predstavljena bolj humorno. Dotika se sodobne družinske vzgoje, družabnih navad, moralnih norm in družbenih konvencij. Uglasbene šansone je nato v lastni pevski interpretaciji posnela na zgoščenke. Napisala je tudi besedila za popevke Mesto mladih (Bele vrane), Na na na (Neca Falk), V Ljubljano (Marjana Deržaj) in za uvodno pesem filma Sreča na vrvici (Marjeta Ramšak).

»Na šestdeseta ne gledam kot na zlata leta slovenske popevke. Tudi ne mislim – razen nekaj častnih izjem –, da so bile to čudovito dobre popevke. Bilo je nekaj dobrih tekstov, bilo je tudi že nekaj dobrih šansonov, na primer Orion, sicer pa ne vem, ali so bile to kake silne umetnine. Tudi nad nobenim pevcem ali pevko nisem bila pretirano navdušena. Ni me zagrabilo. Poslušala sem klasiko ali jazz, tega pa je bilo malo.«

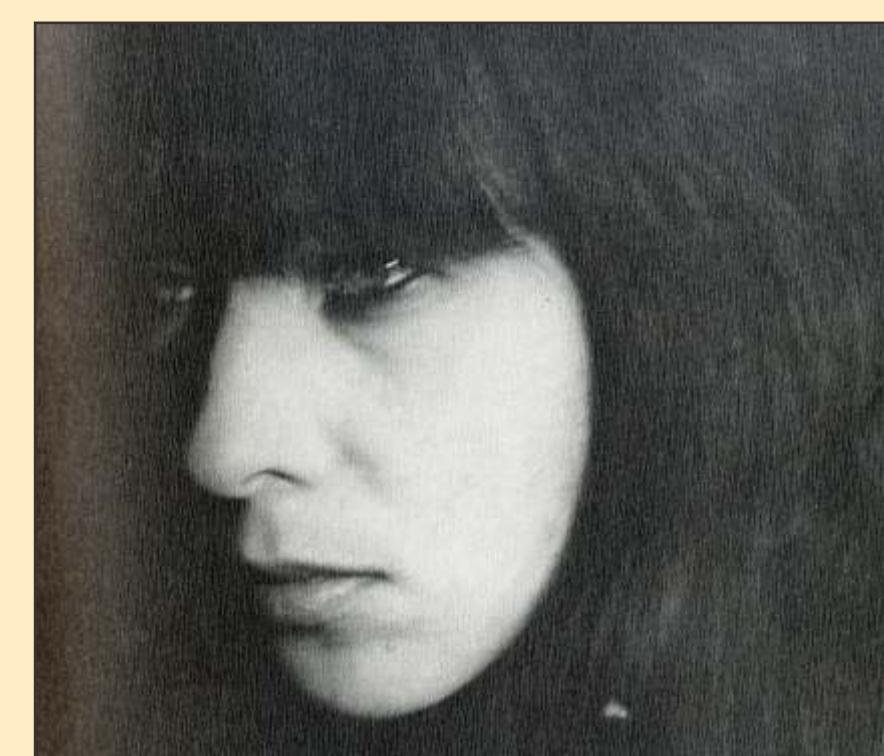

»Ko sem začela pisati, pravzaprav ni bilo pljuvanja. Bila sem odkritje v poeziji. Moje kritike so bile pohvalne. Prizadelo pa me je recimo ignoriranje mojega šansonskega opusa. Bila sem prva slovenska šansonjerka, sem pionirka šansona. Jaz, ne pa 17 tistih, ki so prišle za menoj in me posnemale! Na tem področju sem opravila veliko delo. Moji prvi šansoni so bili res odkritje, med občinstvom so bili sprejeti vroče in z navdušenjem. Potem so se vmešali drugi ljudje, jaz pa sem se z odra umaknila. So prostori, kjer se bojuješ, in tisti, kjer se raje umakneš, ker nimaš želodca, da bi se boril drugače kot s kakovostjo.«

Teci, punčka

Mi že vse imamo, vse smo si kupili, le še majhno punčko radi bi dobili, ker je že v navadi tako, ljubka mora biti, mora nas ljubiti, brati naše želje, da nam bo v veselje in da se postavimo z njo – tecu, punčku, tecu, življenje ima zate nabrušen nož, tecu, punčku, tecu, ušla mu tako ali tako ne boš, tecu, punčku, tecu pod brezčutnimi zvezdami, tecu, punčku, tecu, življenje te lovi! In ko boš spoznala, da si se uštela, ker si na besedo vsakomur verjela, se tvoj beg mogoče konča, ti ga boš ljubila, on te bo prezrl, vsak se grad v oblakih sproti bo podrl, sama boš na polju sveta, tecu, punčku, tecu, življenje ima zate nabrušen nož, tecu, punčku, tecu, ušla mu tako ali tako ne boš, tecu, punčku, tecu za pobeglimi sanjam, tecu, punčku, tecu, življenje te lovi! Naša mala punčka, naša mala lutka, kadar bo odrasla, bo pa prostitutka ali pa solidna gospa, svet morda takrat otroško bo igrišče, ali pa mogoče ... prazno pogorišče, naj se znajde, kot ve in zna – tecu, punčku, tecu, življenje ima zate nabrušen nož, tecu, punčku, tecu, ušla mu tako ali tako ne boš, tecu, punčku, tecu, tecu po gluhi ulici, življenje s tisoč noži, življenje te lovi, življenje te lovi!

Svetlanini šansoni na glasbenih medijih
Nočni šansoni, 1984
Dajdamski portreti, 1985
Pelin žena, 1986
Pelinov med, 1986
Večerni šansoni, 1990
Nočni šanson; Dajdamski portreti, 1998
Pelinov med; Pelin žena, 1999
Namesto rož, 1999
Krizantema na klavirju, 2009
Večerni šansoni, 2014
Namesto rož, 2014
Šansoni, 2015

»Grenkobo je treba najprej preboleli, potem pa šele o njej začeti pisati verze. Če začneš pisati z žalostjo in s solzami v očeh, napisano ne bo kaj prida. Pisanje šansonov ni kamnoseško delo, kot je to poezija, pri njihovem nastanku je tudi veliko užitka - še posebej, ker istočasno nastaja glasba.«

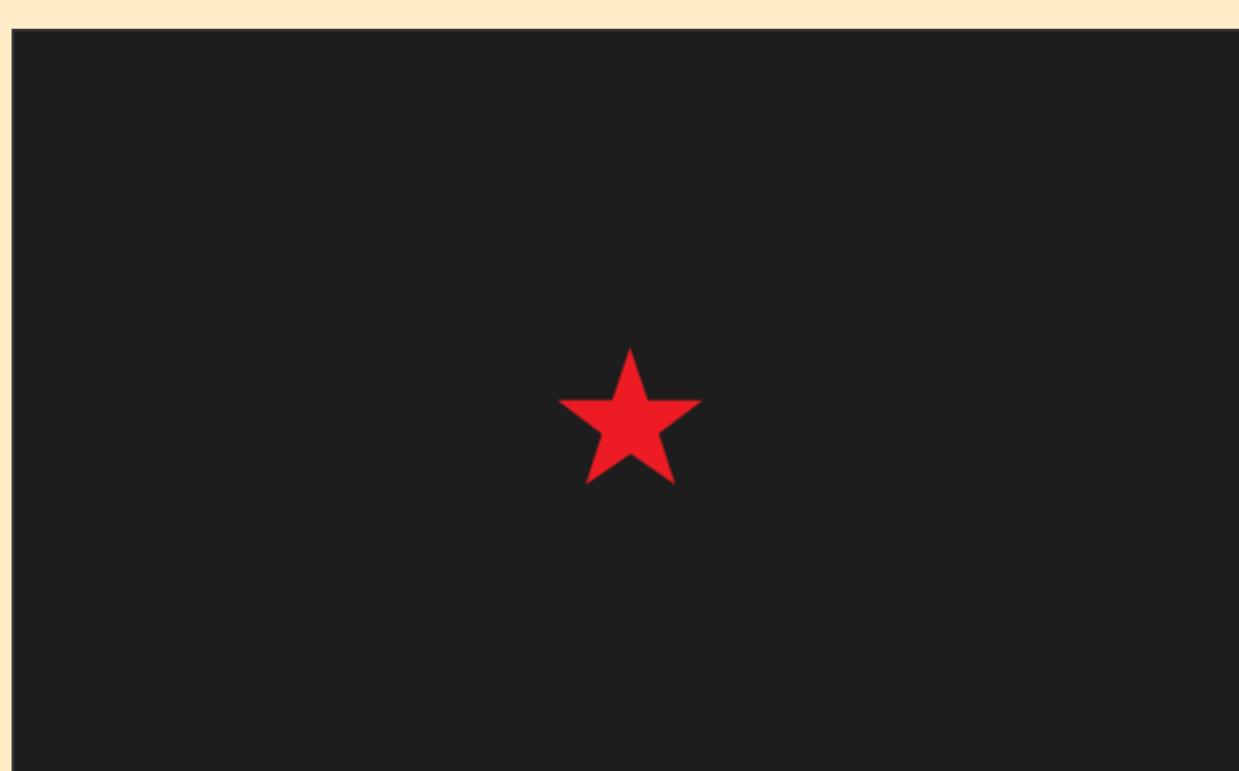
SVETLANINE ISKRICE

»Ko tako sedite s svojimi mačkami, opazujete, kako se ljudje grebejo za vašo pozornost, kako Saprmiško berejo Kitajčki, ste sinonim slovenskega ustvarjanja...«
»... mi je prijetno, nosim toplino v sebi. Nisem pa od tega odvisna. Gledati nazaj je jalovo. Vem, da imam ogromen opus, a to je bilo, je deponirano, jaz pa živim zdaj. Ta trenutek! Mogoče še jutri, mogoče še drugo leto - upam, da ne prav zelo dolgo - a jaz se veselim sedanjosti in tega, kar bo prišlo kmalu.«

»Vsak pride na razpotje, ko se mora odločiti. Ali greš po bližnjici ali plezat po previsni skali. Previsne skale, plezanje, to je moje okolje. Zdaj, ko je Janša prepovedal partizanstvo in praporščake, v javnosti nosim majico z rdečo zvezdo.«

Nekatere od besed, ki jih brez Svetlane ne bi bilo

Slovenceljni so tista raja, ki ne razmišlja, ki je šovinistična, ki je bedasta in hudobna.

Slovenceljna se je za batiti, ker v življenju ne misli.

Ne da v življenju ni prebral ene knjige, on pravi, da je pisatelj govno, ki nič ne dela, ki le sedi doma in piše knjige.

O tej mentaliteti govorim.

Slovencev pa ne pustim posploševati!

Bifejska rastlina

Navdiha za Bifejsko rastlino Svetlana ne izda. Ni pa tega človeka več med živimi, ker če bi bil, te pesmi ne bi bilo. Ne bi bilo korektno.

»Jaz bifejska sem rastlina,
to je zdaj moj poklic,
vse, kar dam kdaj od sebe,
je kak klavrn vic.
In življenje hodi mimo
onkraj umazanih šip,
sem pa tja se kdo ustavi,
se ozre le za hip –

v mojo faco zamorjeno,
v moje sive lase,
jaz pa le z roko zamahnem –
pejte k vragu, ljudje!«

Kosovir, mali (*Cocovirius ferus ululans*) je zanimiva žival, ki živi v Kosoviriji. Kosovirje delimo na radovedne in neradovedne. Imajo rjav kožuh, ki se odlikuje po izredni mehkosti. Krasi jih dolg, košat rep, ki se navadno končuje v okroglast čop. V gobčku ima kosovir šestnajst ostrih zob, s katerimi razkosava paradižnike, ki so glavna kosovirska hrana.

Nagrade, priznanja

Jugoslovanska nagrada Sterijino pozorje 1968 v Novem Sadu

Levstikova nagrada 1973 za knjigo Miška spi

Levstikova nagrada 1975 za knjigo Kam pa kam, kosovirja?

Levstikova nagrada 1975 za knjigo Kosovirja na leteči žlici

Levstikova nagrada 1975 za knjigo Pekarna Mišmaš

Jugoslovanska nagrada Zmajeve dječje igre 1975

Nagrada Prešernovega sklada za pesniško zbirko Pelin žena leta 1976

Janusz Korczak Honour List 1987

Jenkova nagrada za knjigo Tisti čas 1994

Častna lista IBBY 1994

Prešernova nagrada za pesniški opus leta 2000 (ki jo je zavrnila)
Viktor za življenjsko delo 2002

Zlati red za zasluge Republike Slovenije 2009

Levstikova nagrada za življenjsko delo 2011

Zlatnik poezije 2012